

Verslag over de solvabiliteit en financiële positie 2017

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Samenvatting	4
A. Bedrijf, activiteiten en resultaten.....	6
A.1 Activiteiten.....	6
A.2 Resultaten uit verzekeringsactiviteiten	8
A.3 Resultaten uit beleggingen.....	9
A.4 Resultaten uit andere activiteiten	11
A.5 Overige informatie	12
B. Governance.....	12
B.1 Algemene informatie inzake de governance	12
B.2 Deskundigheid en betrouwbaarheid	16
B.3 Risicomanagementsystemen, beoordeling van eigen risico en de solvabiliteit	18
B.4 Interne controles.....	24
B.5 Interne Auditfunctie.....	26
B.6 Actuariële functie.....	26
B.7 Uitbesteding.....	26
B.8 Overige informatie	27
C. Risicoprofiel	28
C.1 Verzekeringstechnische risico's	28
C.2 Marktrisico	29
C.3 Tegenpartijkredietrisico	33
C.4 Liquiditeitsrisico	34
C.5 Operationeel risico.....	34
C.6 Overige informatie	35

D.	Financiële positie op Solvency II-grondslagen.....	36
D.1	Solvency II-balans.....	36
D.2	Waardering van de activa	37
D.3	Waardering van de technische voorzieningen.....	38
D.4	Waardering van andere verplichtingen	40
D.5	Overige materiële informatie	40
E.	Kapitaalbeheer.....	41
E.1	Het kapitaalbeleid	41
E.2	De solvabiliteit van De Hoop.....	41
E.3	De ontwikkeling van de SCR en de MCR	43
E.4	De structuur, het bedrag en de kwaliteit van het eigen vermogen.....	44
E.5	Overige gegevens.....	44
	Bijlage 1: Openbaar te maken staten	45

INLEIDING

Deze rapportage bevat het “Verslag inzake de solvabiliteit en de financiële toestand” van N.V. Levensverzekering-Maatschappij “De Hoop”. Dit rapport is opgesteld aan de hand van de richtlijnen die daarvoor in de Solvency II-regelgeving zijn vastgelegd.

Solvency II vereist twee ‘kwalitatieve’ rapportages:

- een openbaar rapport op het gebied van de solvabiliteit en de financiële toestand, ook wel aangeduid met de Engelse afkorting “SFCR” (Solvency & Financial Condition Report);
- een vertrouwelijk rapport aan de toezichthouder, in casu De Nederlandsche Bank (DNB), betreffende min of meer dezelfde onderwerpen, maar dan met meer detail en inclusief eventuele vertrouwelijke informatie.

Deze rapportages moeten voldoen aan normen die zijn vastgelegd in de volgende wet- en regelgeving:

- Solvency II Directive (2009/138/EG), artikel 51 en verder;
- Gedelegeerde Verordening Solvency II (EU 2015/35), hoofdstuk 12 en 13;
- Uitvoeringsverordening (EU 2015/2450);
- Relevante richtsnoeren van EIOPA, waaronder EIOPA-BoS-15/109 – Richtsnoeren voor rapportage en openbaarmaking.

SAMENVATTING

Missie en strategie

Al meer dan 100 jaar is de missie van De Hoop het herverzekeren van medisch verhoogde overlijdensrisico's met als achterliggend doel kwetsbare groepen toegang tot de levensverzekeringsmarkt te verlenen. Hierdoor is het ook voor deze kwetsbare groepen mogelijk om door het afsluiten van een levensverzekering financiële risico's te beperken. Deze missie blijft van groot belang, omdat hierdoor het aantal levensverzekeringsaanvragen dat op medische gronden moet worden afgewezen tot een minimum kan worden beperkt. De focus hierop heeft ertoe geleid dat De Hoop ook in meer turbulente perioden een stabiel bedrijf is. Aanpassingen aan veranderende eisen van klanten, samenleving en toezichthouders vinden op een passende wijze plaats, zodat De Hoop relevant blijft.

Algemeen

Met dit rapport geeft De Hoop invulling aan de eisen die in de Solvency II-richtlijn (Directive 2009/138), de Delegated Regulation (EU) 2015/35 en de bijbehorende EIOPA Guidelines zijn gesteld ten aanzien van het openbaar maken van relevante gegevens. De te publiceren gegevens houden verband met de vennootschappelijke structuur, de performance van het bedrijf, en het bestuursstelsel inclusief kernfuncties als risicobeheer, het risicoprofiel, solvabiliteit en vermogensbeheer.

De Hoop is sinds de invoering van Solvency II compliant met dit kader en is van mening dat de huidige governance en over-all (risico)beheersingsstructuur voldoen aan zowel de eigen maatstaven als die welke de wetgever en toezichthouder eraan stellen. Bij de inrichting van de vier vereiste sleutelfuncties is gekozen om de Compliance- en Interne Auditfunctie uit te besteden. De Risicomanagementfunctie en Actuariële functie zijn intern belegd. Er is met een extern bureau een overeenkomst gesloten ter ondersteuning van deze functies. Het externe bureau reviewt de rapportages met als bijkomstig doel om belangenverstrengeling van de interne Actuariële en Risicomanagementfunctie te voorkomen.

Activiteiten

De individuele levensverzekeringmarkt in Nederland richt zich de laatste jaren steeds meer op de overlijdensrisicoverzekeringen, een markt waarin een grote concurrentie zichtbaar is. Door de steeds lagere marges op deze producten moeten primaire verzekeraars hun processen continu efficiënter inrichten, waardoor het noodzakelijke maatwerk van een verzwaarde acceptatie procesmatig moeilijker te realiseren lijkt. Vanuit maatschappelijk opzicht is het onverminderd relevant om een verzekeringsoplossing te kunnen bieden voor de relatief kleine maar kwetsbare groep personen met een verhoogd overlijdensrisico. Vanuit dit uitgangspunt zal De Hoop blijven zoeken naar meer gerichte proposities voor primaire verzekeraars. Daarnaast richt De Hoop zich op heldere communicatie voor intermediair en consument ter ondersteuning van het acceptatieproces. Dit moet ertoe bijdragen dat de consument de mogelijkheid blijft houden om een levensverzekering af te sluiten, ook al is zijn gezondheid niet optimaal. Dit is zeker relevant gezien de vraag vanuit de hypotheekmarkt. Het aantal aanvragen nam ten opzichte van 2016 af met 16%. Dit resulteerde in een afname van de kapitaal-productie van 10%. De totale portefeuille-omvang, gemeten in kapitaal, is iets gegroeid, met 0,9%.

Risicoprofiel

De Hoop richt zich alleen op medisch verhoogde overlijdensrisico's. De herverzekeringsdekking richt zich vooral op tijdelijke overlijdensrisicoverzekeringen die tegen een prudente tarifiering worden aangeboden. Risicobeheersing vindt plaats in de vorm van herverzekeringsdekking boven een eigen behoud.

De Hoop streeft, gezien haar strategische keuze, naar een ruime solvabiliteitspositie.

Naast premie-inkomsten zijn de beleggingsopbrengsten van belang. Dit resulteert in een blootstelling aan verzekeringstechnisch risico, marktrisico en aan tegenpartijkredietrisico.

In 2017 hebben zich geen significante wijzigingen voorgedaan in het risicoprofiel.

Solvabiliteit

De vereiste solvabiliteitsratio op Solvency II-grondslagen bedraagt per ultimo 2017 244% ten opzichte van 259% per ultimo 2016. De interne norm is gesteld op een bedrag van minimaal 200%. De werkelijk aanwezige solvabiliteit bevindt zich boven deze interne eis.

Tabel 1: overzicht solvabiliteitsratio's

Ontwikkeling solvabiliteitsratio	31-12-2017	31-12-2016
SCR	244%	259%
MCR	975%	1.038%

De belangrijkste reden van de daling van de ratio's is een stijging van het marktrisico, dit wordt verder toegelicht in paragraaf E.3.

Bij het bepalen van de solvabiliteit gaat De Hoop uit van de standaardformule. Er worden geen overgangsmaatregelen toegepast. Er is geen gebruik gemaakt van een volatility adjustment op de rentecurve omdat het renterisicoprofiel van de verzekeringsportefeuille relatief laag is.

Ook wordt geen rekening gehouden met het verliescompensatievermogen van de uitgestelde belastingen, de zogenoemde LAC DT.

De Hoop zet het huidige beleid voort. Door ontwikkelingen in de markt nauwgezet te volgen en door onze positionering in de markt als solide en betrouwbare partner zijn wij in staat te anticiperen en te reageren op ontwikkelingen die zich voordoen.

Governance

De Hoop is een naamloze vennootschap. Statutair is geregeld dat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en dat alleen Nederlandse levensverzekeraars aandeelhouder kunnen zijn. De onderneming is dan ook niet beursgenoteerd.

De directie bestaat uit twee personen. De Raad van Commissarissen bestaat uit vier personen. Er zijn geen subcommissies.

A. BEDRIJF, ACTIVITEITEN EN RESULTATEN

A.1 ACTIVITEITEN

A.1.1 DE HOOP

De Hoop is alleen actief als herverzekeraar van medisch verhoogde risico's die niet of niet volledig door andere verzekeringsmaatschappijen worden geaccepteerd. Er wordt alleen op facultatieve basis herverzekerd. De Nederlandse verzekeringsmarkt is de belangrijkste markt van De Hoop. Daarnaast zijn er herverzekeringsrelaties met verzekeraars uit België, Frankrijk en uit het Nederlands-Caraïbische gebied.

Er hebben zich in de verslagperiode geen gebeurtenissen voorgedaan die een materiële impact hebben gehad op het bedrijf of de bedrijfsvoering van De Hoop.

Vennootschapsgegevens

N.V. Levensverzekering-Maatschappij "De Hoop"

Gevestigd te:

Zeestraat 70

2518 AC 's-Gravenhage

Postbus 532

2501 CM 's-Gravenhage

Telefoon: 070-342 1313

E-mail: info@dehoopmail.nl

Website: www.dehoopleven.nl

De Hoop is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer 27000041.

De Hoop is lid van het Verbond van Verzekeraars en onderschrijft de Gedragscode Verzekeraars en de Gedragscode Verwerking Persoonsgegevens Financiële Instellingen.

De Hoop is aangesloten bij de Stichting Klachteninstituut Financiële Dienstverlening.

De Hoop beschikt over een vergunning van De Nederlandsche Bank (DNB) in het kader van de Wet op het financieel toezicht (hierna Wft).

Toeziethouder

De Nederlandsche Bank (DNB)

Postbus 98

1000 AB Amsterdam

Telefoon: 020-524 9111

E-mail: info@dnb.nl

Externe accountant

KPMG Accountants N.V.

Financial Services

Postbus 43004

3540 AA Utrecht

Verantwoordelijk accountant: drs. A.J.H. Reijns RA

Telefoon: 030-658 2300

Website: www.kpmg.nl

Aandeelhouders

De Hoop heeft drie aandeelhouders, te weten:

Aegon Levensverzekering N.V. ("Aegon")

Gevestigd te Den Haag.

Aegon bezit 1/3 van het geplaatste aandelenkapitaal.

Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. ("Nationale-Nederlanden")

Gevestigd te Rotterdam.

Nationale-Nederlanden bezit 1/3 van het geplaatste aandelenkapitaal.

Onderlinge Levensverzekering Maatschappij "'s-Gravenhage" U.A. ("Onderlinge 's-Gravenhage")

Gevestigd te Den Haag.

Onderlinge 's-Gravenhage bezit 1/3 van het geplaatste aandelenkapitaal.

Statutair is geregeld dat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en dat alleen Nederlandse levensverzekeraars aandeelhouder kunnen zijn. De onderneming is dan ook niet beursgenoteerd.

In het verslagjaar hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur.

A.2 RESULTATEN UIT VERZEKERINGSACTIVITEITEN

NB: De hierna gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op BW2-grondslagen tenzij anders vermeld. Verder geldt alle bedragen x € 1.000.

Tabel 2: resultaten uit verzekeringsactiviteiten

	2017	2016
Bruto premie	5.560	6.111
Uitgaande herverzekeringspremie	-651	-743
Beleggingsopbrengsten o.b.v. verzekeringsactiviteiten	1.213	1.223
Overige technische baten en lasten	-314	21
Uitkeringen	-4.804	-4.544
Bedrijfskosten	-1.765	-1.696
Winstdeling cedenten	-509	-669
Mutatie voorziening	1.888	1.148
Resultaat o.b.v. verzekeringsactiviteiten	614	851

De premies zijn gedaald met 9%. De belangrijkste oorzaak van de daling is een verschuiving binnen de verzekeringsportefeuille naar overlijdensrisicoverzekeringen. Daarnaast heeft in 2017 een van de cedenten een aantal mutaties met terugwerkende kracht gemeld waardoor er een forse premierugboeking heeft plaatsgevonden.

Het resultaat op basis van verzekeringsactiviteiten nam af met 28%. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door de dalende premiebate in combinatie met stijgende bedrijfskosten en uitkeringen.

De stijging van de bedrijfskosten wordt mede veroorzaakt door een aantal incidentele kosten (voor een bedrag van ongeveer 150) die in 2017 zijn gemaakt.

A.3 RESULTATEN UIT BELEGGINGEN

A.3.1 BELEGGINGSRENDEMENTEN OP BASIS VAN MARKTWAARDEWAARDERING

De beleggingsportefeuille bestaat uit obligaties, aandelen, vastgoed en liquiditeiten.

In 2017 en 2016 werden op basis van marktwaardering onderstaande rendementen behaald:

Tabel 3: Beleggingsresultaten 2017 en 2016

Resultaat portefeuille HP (%)	Resultaat 2017				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Totaal
Obligaties	-0,9%	0,2%	0,6%	0,1%	0,0%
Aandelen	6,0%	-0,5%	2,0%	1,3%	8,8%
Vastgoed	1,4%	7,0%	1,2%	10,0%	20,9%
Liquiditeiten	0,0%	0,0%	-0,1%	0,0%	-0,1%
Totaal	2,2%	0,2%	1,2%	1,1%	4,7%

Resultaat portefeuille HP (%)	Resultaat 2016				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Totaal
Obligaties	3,3%	1,6%	0,9%	-1,9%	3,9%
Aandelen	-1,7%	5,5%	0,7%	4,6%	9,3%
Vastgoed	1,6%	3,7%	1,7%	2,9%	10,3%
Liquiditeiten	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Totaal	0,8%	3,2%	0,8%	1,2%	6,1%

A.3.2 INKOMSTEN EN KOSTEN PER ACTIVAKLASSE

De Hoop rapporteert conform BW2-grondslagen. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte beleggingsopbrengsten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beleggingsinkomsten en de kosten per activa:

Tabel 4: Beleggingsresultaten 2017 en 2016

	2017			2016
	Opbrengst	Kosten	Opbrengst minus kosten	Opbrengst minus kosten
Terreinen en gebouwen	331	-60	271	251
Aandelen	1.790	-57	1.733	1.680
Obligaties en andere vastrentende waardepapieren	1.534	-42	1.492	1.661
Depots bij verzekeraars	92	-	92	96
Liquide middelen	-7	-	-7	3
Totaal	3.740	-159	3.581	3.691

A.3.3 RESULTAAT BELEGGINGEN DIRECT VERWERKT IN HET VERMOGEN

Onderstaande tabel geeft de resultaten weer die direct in het eigen vermogen zijn verwerkt.

Tabel 5: resultaat beleggingen direct verwerkt in eigen vermogen

Resultaat beleggingen direct verwerkt in het eigen vermogen	2017	2016
Terreinen en gebouwen	-	-
Aandelen	-5.160	-7.767
Totaal	-5.160	-7.767

A.3.4 GESECURITISEERDE BELEGGINGEN

De Hoop heeft geen beleggingen in gesecuritiseerde instrumenten.

A.3.5 ONTWIKKELING EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen op BW2-grondslagen ontwikkelde zich in 2017 van € 59.207 naar € 59.424. Tabel 6 geeft het verloop van het eigen vermogen weer.

Tabel 6: Verloop eigen vermogen op BW2-grondslagen

	Aandelen Kapitaal	Herwaarde- ringsreserve	Overige reserves en onverdeelde winst	Eigen Vermogen
Vermogen 01-01-2017	405	17.542	41.260	59.207
Dividend 2016			-5.100	-5.100
Vermogen 01-01-2017 na dividend				54.107
Resultaat boekjaar			9.327	9.327
Herwaarderingsverschillen		-4.010		-4.010
Dotatie uit overige reserve		417	-417	0
Vermogen 31-12-2017	405	13.949	45.070	59.424

Solvency II schrijft voor om het eigen vermogen op marktwaarde te bepalen. Het eigen vermogen op marktwaarde daalde van € 60.892 naar € 59.466. Tabel 7 geeft het verloop van het eigen vermogen op marktwaarde.

Tabel 7: Verloop eigen vermogen op Solvency II-grondslagen

	Aandelen- kapitaal	Reconciliatie- reserve	Eigen vermogen SII
Vermogen 01-01-2017	405	65.587	65.992
Dividend 2016		-5.100	-5.100
Vermogen 01-01-2017 na dividend			60.892
Waarderingsverschillen beleggingen		-8.687	-8.687
Waarderingsverschillen liquide middelen		2.498	2.498
Waarderingsverschillen technische voorziening		669	669
Waarderingsverschillen belastingverplichtingen		2.162	2.162
Waarderingsverschillen depots		-126	-126
Overig		5.808	5.808
Dividend 2017		-3.750	-3.750
Vermogen 31-12-2017	405	59.061	59.466

A.4 RESULTATEN UIT ANDERE ACTIVITEITEN

Er zijn geen resultaten uit andere activiteiten.

A.5 OVERIGE INFORMATIE

Er hebben zich in de verslagperiode geen belangrijke wijzigingen voorgedaan met betrekking tot de bedrijfsvoering of beleidskeuzes op dat gebied.

B. GOVERNANCE

B.1 ALGEMENE INFORMATIE INZAKE DE GOVERNANCE

De Hoop kent in bestuurlijke zin een Raad van Commissarissen en een directie. Daarnaast zijn sleutelfuncties ingericht voor wat betreft interne audit, risicomanagement, compliance en de actuariële functie. Er is een beleggingscommissie die uitvoering geeft aan het beleggingsbeleid en een Risicomanagement Comité dat zorgdraagt voor een robuust risicomanagement.

B.1.1 RAAD VAN COMMISSARISSEN

De Raad van Commissarissen richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van de Maatschappij. Hij maakt een evenwichtige afweging van de belangen van de bij de Maatschappij betrokken partijen en betreft daarbij ook de overige voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen. Hij heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken bij de Maatschappij. Hij staat de directie met advies terzijde. De Raad van Commissarissen heeft gezien de beperkte omvang van de organisatie van De Hoop geen separate Auditcommissie en/of Renueratiecommissie ingesteld. De specifieke taken van dergelijke commissies zijn binnen de Raad van Commissarissen als geheel belegd.

De samenstelling van de Raad van Commissarissen is als volgt:

Mr. P.M. (Peter) Auf dem Brinke Voorzitter
Drs. S.A. (Sibylla) Bantema EMFC RC Vice-Voorzitter
Prof. dr. M.M. (Marcel) Levi MD PhD
Drs. E. (Erik) Muetstege

B.1.2 DIRECTIE

De directie is eindverantwoordelijk voor beleid, strategie en resultaten van de vennootschap. Een aantal taken en functies zijn verbijzonderd in commissies, wat de verantwoordelijkheden van de directie echter niet beperkt.

De verantwoordelijkheden van de directie zijn:

- Het besturen van de vennootschap conform het doel van de Maatschappij, te weten de uitoefening van het herverzekeringsbedrijf op het gebied van levensverzekeringen.
- Het vaststellen van de strategie en de doelstellingen van de Maatschappij.
- De financiering van de Maatschappij.
- Het zorgdragen voor een adequate operationele en administratieve organisatie en interne beheersing.

- De operationele bedrijfsvoering en opzet en werking van de voor de bedrijfsvoering noodzakelijke informatie- en communicatietechnologie.
- Het beheersen en controleren van de aan de bedrijfsvoering verbonden risico's en de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen.
- Het financieel verslagleggingsproces en de financiële informatieverschaffing door de Maatschappij.
- Het naleven van de relevante wettelijke regelingen, de statutaire bepalingen, richtlijnen van toezichthouders en gedragscodes.

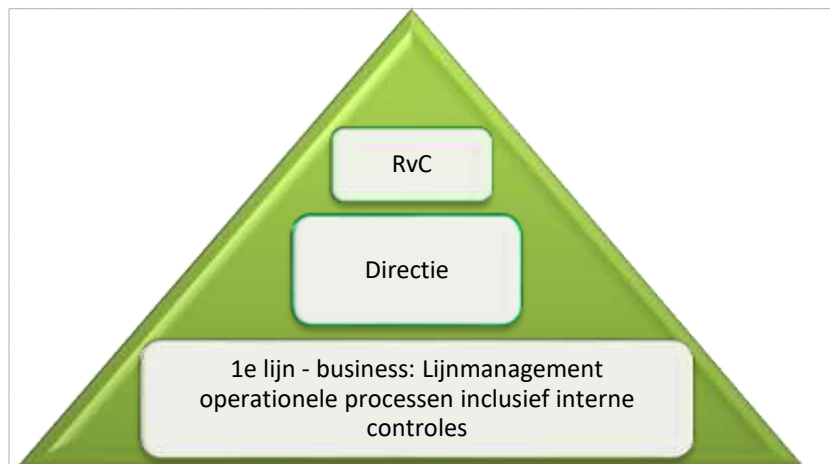
De directie, evenals ieder van de directeuren afzonderlijk, is overeenkomstig de statuten bevoegd tot vertegenwoordiging van de Maatschappij in en buiten rechte. De directie behoeft de goedkeuring van de RvC voor het uitoefenen van het bedrijf buiten Nederland, het aangaan van deelnemingen en het voeren van nieuwe branches.

Naast de interne normen, waarden en regels voor goed bestuur onderschrijft De Hoop tevens de kernwaarden die zijn vastgelegd in de Gedragscode Verzekeraars en leeft zij de bepalingen en gedragsregels van deze code na.

De directie legt verantwoording af aan de Raad van Commissarissen en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

De samenstelling van de directie luidt als volgt:

Drs. G.Th. (Gilbert) Pluym AAG Algemeen directeur
Drs. S.N. (Seada) van den Herik Directeur

B.1.3 BELONINGSBELEID

Het beloningsbeleid van De Hoop is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen (RvC). De belonings-sysmatiek is in overeenstemming met de vigerende wet- en regelgeving. Conform deze regelgeving is over het beloningsbeleid gepubliceerd op de website van de Maatschappij.

Op grond van de Wet aanpassing en terugvordering van bonussen en winstdelingen van bestuurders en dagelijks beleidsbepalers (claw back-wetgeving) wordt voorzien in de vaststelling van een bezoldigings-beleid voor het bestuur door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en in aangepaste rapporta-geverplichtingen.

Het beloningsbeleid is op alle medewerkers van toepassing die het risicoprofiel van de Maatschappij kunnen beïnvloeden. Het beloningsbeleid is voorts van toepassing op de Risicomanagementfunctie. De Human Resources Management-, Compliance- en Interne Auditfunctie zijn uitbestede functies en vallen daarom niet onder het beloningsbeleid.

Het beloningssysteem van De Hoop is gerelateerd aan de op de Maatschappij van toepassing zijnde CAO voor het verzekeringsbedrijf.

Het beloningssysteem voorziet in de mogelijkheid van een gratificatie voor het gehele personeel, de direc-tie uitgezonderd, in de maanden mei en oktober. Beide gratificaties zijn in totaal ruimschoots minder dan 20% van het jaarinkomen, lager dan het salaris over een maand en tevens minder dan € 10¹ op jaar-basis. Andere gratificaties, welkomstpakketten, exitpakketten of retentiebonussen worden in beginsel niet toegekend. In zeer uitzonderlijke situaties kan aan medewerkers een bescheiden gratificatie wor-den toegekend.

Gezien het bovenstaande is in 2017 ten aanzien van een aantal bepalingen in de Regeling beheerst be-loningsbeleid Wft 2014 (RBB 2014) het zogenoemde proportionaliteitsbeginsel toegepast.

De pensioenregeling voor medewerkers volgt de CAO voor het verzekeringsbedrijf binnendienst. De re-geling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met pensioeningang op 67 jaar en een procentuele opbouw over het pensioeninkomen onder aftrek van een franchise. Met ingang van 2018 wordt de pensioenleeftijd verhoogd naar 68 jaar. De pensioenregeling is als een verzekerde regeling on-dergebracht bij een verzekeringsmaatschappij.

De Risicomanagementfunctie en de Actuariële functie worden binnen De Hoop ingevuld. Aan de direc-tie, het senior management en de controlefuncties is geen variabele beloning toegekend. De beloning wordt uitsluitend toegekend in geld.

De Hoop heeft in 2017 conform de interne en externe regelgeving gehandeld en er zijn in 2017 geen ma-teriële wijzigingen doorgevoerd in het beloningsbeleid.

¹ x € 1.000,-

B.1.4 SLEUTELFUNCTIES ONDER SOLVENCY II

Voor de vier sleutelfuncties is, mede op basis van de Pilaar 2-vereisten vanuit Solvency II, beleid opgesteld en zijn sleutelfunctiehouders benoemd. Hierbij is rekening gehouden met het voorkomen van belangverstrengeling, onder meer door de Interne Auditfunctie te scheiden van de overige functies.

De Risicomanagement- en Actuariële functie zijn intern belegd. Om functiescheiding met de eerste lijn te borgen, is er voor deze twee functies een externe reviewpartner aangesteld.

In de beleidsdocumenten die betrekking hebben op de sleutelfuncties is weergegeven over welke bevoegdheden zij beschikken. Alle sleutelfuncties opereren zelfstandig en rapporteren rechtstreeks aan de directie. Zij hebben onderling twee maal per jaar een overleg. Daarnaast zijn de sleutelfunctiehouders minimaal een maal per jaar aanwezig op de vergadering met de directie en Raad van Commissarissen om de jaarrapportages toe te lichten. Alle sleutelfuncties hebben, bij een essentieel verschil van inzicht met de directie, een mogelijkheid om rechtstreeks aan de Raad van Commissarissen te rapporteren.

Wij zijn van mening dat de governancestructuur van De Hoop, mede beschouwd vanuit haar omvang, adequaat is ingericht en naar tevredenheid functioneert.

B.1.5 COMMISSIES

B.1.5.1 BELEGGINGSCOMMISSIE

De directie is eindverantwoordelijk voor het beleggingsbeleid van de Maatschappij. Er is een beleggingscommissie bestaande uit de directie, de operationeel manager en twee externen. De commissie is verantwoordelijk voor uitvoering van het beleggingsbeleid. Het beleggingsbeleid sluit aan bij het strategisch beleid en de laatste inzichten in en vooruitzichten voor de wereldeconomie en de financiële markten. Jaarlijks, in de laatste vergadering van het jaar, wordt de Raad van Commissarissen gevraagd instemming te geven met het beleggingsbeleid voor het komende jaar.

De beleggingscommissie vergadert vier keer per jaar. In geval van een ingrijpende gebeurtenis met mogelijk grote consequenties voor de beleggingsportefeuille zal de beleggingscommissie bijeenkomen om eventueel actie te ondernemen.

B.1.5.2 RISICOMANAGEMENT COMITÉ

Binnen De Hoop is het Risicomanagement Comité (RMC) ingesteld. In dit comité hebben de volgende functies zitting: de algemeen directeur, de directeur, de risicomanager en een van de medewerkers. Het RMC overlegt minimaal één keer per kwartaal en rapporteert periodiek aan de Raad van Commissarissen. De operationeel manager treedt binnen De Hoop op als risicomanager.

Binnen de overlegstructuur is er een maandelijks overleg ingesteld tussen het management en de directie, het management-directie-overleg (MDO). Dit overleg heeft het kwartaaloverleg en het directieoverleg vervangen.

Er zijn geen andere aanpassingen geweest in het governancestelsel.

B.2 DESKUNDIGHEID EN BETROUWBAARHEID

B.2.1 FUNCTIEPROFIELEN

Voor commissarissen is een profiel vastgelegd in het reglement van de Raad van Commissarissen (RvC). Hierin is beschreven hoe de RvC behoort te zijn samengesteld en welke kennis, competenties en vaardigheden nodig zijn voor een adequaat en effectief toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken. De leden van de RvC beschikken, onder andere door hun achtergrond, opleiding en werkervaring, over gedegen kennis van de maatschappelijke functie van De Hoop als herverzekeraar van medisch verzwaarde risico's en van de belangen van alle bij de Maatschappij betrokken partijen. In geval van een vacature wordt op basis van het profiel van de RvC en de binnen de RvC al aanwezige kennis, competenties en vaardigheden een profiel voor de vacature opgesteld.

De RvC beoordeelt jaarlijks het eigen functioneren. Eenmaal in de drie jaar, laatstelijk in 2016, vindt deze zelfevaluatie plaats onder externe begeleiding.

Voor de directieleden zijn functieprofielen opgesteld.

Zowel commissarissen als directeuren volgen permanente educatie.

Voor de interne sleutelfuncties zijn functieprofielen opgesteld. Hierin worden eisen gesteld aan kennis, deskundigheid en ervaring. In de indiensttredingsprocedures zijn waarborgen opgenomen ten aanzien van onder meer identiteit, opleiding, reputatie en integriteit van het personeel. In de interne personeelsgids is een gedragscode opgenomen. Het beloningsbeleid van de maatschappij is in overeenstemming met wet- en regelgeving en herkent het belang van deskundigheid en betrouwbaarheid. Daarnaast zijn er een klachten- en klokkenluidersregeling.

B.2.2 TOETS OP GESCHIKTHEID

Human resources management (HRM) is een uitbestede taak. In overleg met HRM wordt vastgesteld of de sleutelfunctiehouders geschikt zijn voor de functie die zij vervullen.

- Er is voor de interne functies een functieprofiel beschikbaar, waarin de eisen worden vastgelegd met betrekking tot kennis, vaardigheden en professioneel gedrag;
- Iedere kandidaat wordt getoetst op basis van het functieprofiel;
- Voor iedere kandidaat wordt een geschiktheidsoordeel geschreven.

In het geschiktheidsoordeel wordt onderbouwd waarom de functiehouder geschikt is voor de functie. Uit het oordeel moet blijken dat hij of zij beschikt over de kennis, ervaring en competenties die zijn beschreven in het functieprofiel. Daarnaast moet hij of zij passen bij de situatie waarin de onderneming zich bevindt.

Voor de externe sleutelfuncties worden criteria vastgelegd in het uitbestedingsbeleid. Daarnaast worden in het servicedienstverleningscontract verdere eisen gesteld waaraan moet worden voldaan door de dienstverlener.

B.2.3 EIGEN TOETS OP BETROUWBAARHEID

Zowel de Maatschappij als DNB zijn betrokken bij de toets op betrouwbaarheid. DNB heeft een formulier betrouwbaarheidstoetsing beschikbaar gesteld. De Maatschappij doet zelf onderzoek naar de betrouwbaarheid.

- Het formulier betrouwbaarheidstoetsing moet door betrokkene worden ingevuld. Uit het formulier blijkt welke aspecten DNB onder meer belangrijk acht. Het formulier wordt gecontroleerd op juistheid en volledigheid waarbij ook een controle wordt uitgevoerd met de middelen die de Maatschappij ter beschikking staan.
- Voor bestaande medewerkers worden de eigen systemen geraadpleegd, zoals onder andere het incidentenregister, waarin integriteitsschendingen worden opgeslagen.
- Er worden databanken geraadpleegd, zoals het handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK). Doel van dit onderzoek is om de persoonlijke en zakelijke financiële antecedenten van de te toetsen persoon te achterhalen.
- Er worden openbare bronnen, zoals Google, geraadpleegd.
- Er worden bedrijven geraadpleegd die (openbare) informatie leveren, zoals Experian, Graydon, Lexis Nexis, etc.
- Er wordt een gesprek gevoerd met de te toetsen persoon.

B.2.4 VERBONDEN PARTIJEN

Van transacties met verbonden partijen kan sprake zijn wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming, haar aandeelhouders en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. Transacties met de aandeelhouders betreffen dividenduitkeringen, transacties uit hoofde van de hoedanigheid als cedent of herverzekeraar, transacties uit hoofde van de uitvoering van de pensioenregeling en transacties uit hoofde van een Servicedienstverleningscontract en van de huurovereenkomst. De directieleden van De Hoop zijn in persoon gelijk aan de directieleden van één van de aandeelhouders. De directieleden van De Hoop zijn op persoonlijke titel benoemd.

B.3 RISICOMANAGEMENTSYSTEMEN, BEOORDELING VAN EIGEN RISICO EN DE SOLVABILITEIT

Het nemen van risico's is een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering. Het is van belang om risico's zo goed mogelijk te identificeren, te analyseren en te beheersen. Wanneer risico's niet adequaat worden beheerst, vormt dit een bedreiging voor het behalen van de strategische doelstellingen van De Hoop. Ook kan een inadequate risicobeheersing De Hoop blootstellen aan het risico van negatieve financiële effecten, operationele inefficiëntie, extra toezicht, boetes en reputatieschade. Een effectieve identificatie, bewaking en beheersing van risico's is daarom een belangrijke verantwoordelijkheid van de directie en de operationele organisatie. Een adequaat risicomanagementsysteem reduceert de kans op fouten, het nemen van verkeerde beslissingen en de gevolgen van het optreden van onvoorziene omstandigheden. Risico en performance hangen hierin onlosmakelijk samen.

B.3.1 VERANTWOORDELIJKHEDEN

De directie is verantwoordelijk voor het vaststellen van de risicobereidheid (risk appetite). De Risicomanagementfunctie draagt zorg voor het formuleren van een voorstel en legt dit ter goedkeuring voor aan de directie. Aan de Raad van Commissarissen wordt jaarlijks instemming gevraagd voor de risk appetite.

De Risicomanagementfunctie is vervolgens verantwoordelijk voor de vertaling van de risicobereidheid in beleid, kaders en risicomonitoring/control. De Risicomanagementfunctie heeft overzicht over alle risicocategorieën binnen De Hoop.

B.3.2 RISICOMANAGEMENTFUNCTIE

De Risicomanagementfunctie ondersteunt de directie en de operationele organisatie bij het behalen van de strategische en operationele bedrijfsdoelstellingen door haar werkzaamheden te richten op het monitoren van de beheersing van de mogelijk voorzienbare risico's binnen het door het risk appetite gestelde kader.

De Hoop opereert in een markt met een specifiek verzekeringstechnisch risicoprofiel. Naast het verzekeringstechnische risico spelen ook het marktrisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, strategisch risico, operationeel risico en integriteitsrisico een rol. De bedrijfsvoering van De Hoop is erop gericht deze risico's te herkennen, te kwantificeren en te beheersen. In 2017 zijn alle risicotemplates opnieuw besproken en zijn er per geïdentificeerd risico relevante risico-eigenaren benoemd. Ook is een aantal key risk indicators, hierna kri's, herzien. Hierbij is rekening gehouden met de relevante geldende wet- en regelgeving en de toekomstige regelgeving op grond van de Europese richtlijn Solvency II.

Om de uitvoering van het beleid vorm te geven, is een Risicomanagementfunctie binnen de organisatie opgenomen. Deze wordt uitgevoerd door de operationeel manager.

De functie heeft onder andere tot taak de geformuleerde risicocategorieën te monitoren. Voor de geformuleerde risico's zijn risico-eigenaren aangewezen. Risicobeheer is een continu proces, waardoor wijzigingen in en om de organisatie aanleiding kunnen geven de geformuleerde risico's of beheersmaatregelen te wijzigen. De resultaten van de monitoring van de risicocategorieën worden jaarlijks aan de Raad van Commissarissen gerapporteerd.

B.3.3 RISICOMANAGEMENTSYSTEEM

De Risicomanagementfunctie is verantwoordelijk voor een effectief risicomanagementsysteem. Het risicomanagementsysteem van De Hoop bevat de volgende onderdelen:

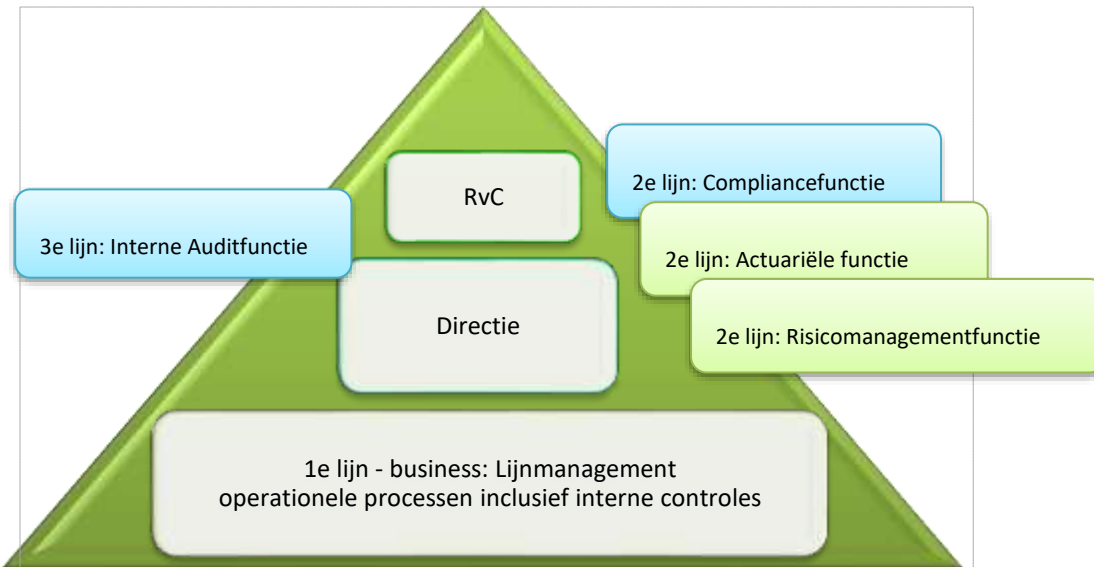
- Strategieën, processen en rapportage procedures die nodig zijn om risico's te identificeren, kwantificeren, monitoren, managen en rapporteren. Inbegrepen zijn de vereiste risico's die onder de Solvency II-standaardformule vallen, evenals de risico's die niet in deze berekening zijn begrepen maar waarvan de onderneming het wel noodzakelijk acht om deze te onderkennen en te monitoren.
- Het beschikbaar stellen en onderhouden van beleid, kaders en instrumenten, afgestemd op de binnen De Hoop geldende procedures, wet- en regelgeving en ontwikkelingen in het vakgebied.
- Het ondersteunen van de organisatie bij de implementatie van risicomanagement, mede door de vertaling van de strategische risicobereidheid van de Maatschappij en de communicatie daarover naar de operationele organisatie.
- Bewaking van het integraal risicomanagementproces en de kwaliteit van de besluitvorming.
- Het aanbieden van relevante beleidsstukken en beslisdocumenten vanuit het RMC aan de directie, het vastleggen van besluiten en het communiceren van deze besluiten aan de daartoe aangewezen organisatieonderdelen.

De Risicomanagementfunctie monitort het algemene risicoprofiel van de onderneming als geheel. Zij onderkent en beoordeelt opdoemende risico's. Ze brengt gedetailleerd verslag uit over risicoblootstellingen en adviseert de directie en de RvC over risicomanagementkwesties, onder meer met betrekking tot strategische aangelegenheden zoals bedrijfsstrategie, belangrijke projecten en investeringen.

De Risicomanagementfunctie kan, wanneer noodzakelijk, overige externe capaciteit of gerelateerde dienstverlening inhuren.

B.3.4 'THREE LINES OF DEFENCE'

De door de Maatschappij gehanteerde organisatiestructuur sluit aan op het 'three lines of defence'-model. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen operationele verantwoordelijkheid (1^e lijn), bewaking (2^e lijn) en onafhankelijk toezicht (3^e lijn). De vertaling van het door de directie vastgestelde risicobeleid vindt plaats door de operationele organisatie in overleg met de risicomanager onder regie van het RMC. De 1^e lijn wordt gevormd door het operationeel management. De 2^e lijn betreft de Risicomanagement-, de Compliance- en de Actuariële functie. De 3^e lijn wordt ingevuld door de Interne Auditfunctie. De Interne Audit- en Compliancefunctie zijn uitbesteede functies.

B.3.5 TAAKUITVOERING

Voor een effectieve taakuitoefening is het van belang dat de sleutelfuncties tijdig betrokken zijn bij belangrijke ontwikkelingen zodat zij hierop kunnen anticiperen en het bedrijfsonderdeel hierin proactief kunnen adviseren en ondersteunen.

De Risicomanagementfunctie laat hiertoe risicoassessments uitvoeren volgens de hieronder beschreven methodiek. Deze risicoassessments worden periodiek uitgevoerd en gerapporteerd. Daarnaast zal, indien noodzakelijk, een assessment worden uitgevoerd als omstandigheden daarom vragen.

B.3.6 METHODIEK

Binnen De Hoop is een indeling gemaakt in tien risicocategorieën. Er is aansluiting gezocht bij de risico-indeling voortvloeiend uit de Solvency II-richtlijn. Voor elke risicocategorie is een risico-eigenaar aangewezen. De risico-eigenaren zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van risicoanalyses binnen hun werkgebied. Op basis van de door De Hoop gehanteerde indeling in tien risicocategorieën zijn voor iedere risicocategorie de ontwikkelingen en risicoassessments uitgewerkt in een risicosheet. De risicosheets kennen de volgende indeling:

- Risicodefinitie
- Risico-eigenaar
- Schets van de voor het risico relevante omgeving
- Actuele ontwikkelingen
- Beschrijving van het inherent risico
- Beschrijving van de beheersmaatregelen
- Beschrijving van het restrisico
- De voor het risico vastgestelde risicobereidheid
- Vastgestelde acties
- Nieuwe acties

Bij de vaststelling van het inherente en restrisico wordt een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet en de impact hiervan bepaald. Hierbij wordt een schaal van 1 t/m 10 gehanteerd. Het restrisico wordt hierbij geconfronteerd met de voor het betreffende risico vastgestelde risicobereidheid. De risicosheets worden bijgewerkt:

- Op jaarbasis door middel van de risico assessment;
- Bij wijzigingen in processen;
- Als zich een incident voordoet;
- Als hiertoe aanleiding bestaat vanuit een (interne of externe) audit rapportage;
- Als de omgeving verandert (gewijzigde wetgeving, veranderende marktomstandigheden etc.).

Dit kan leiden tot het toevoegen of verwijderen van risico's, het aanpassen van het risiconiveau of het aanpassen of implementeren van beheersmaatregelen (key controls).

B.3.7 RAPPORTAGES

De operationele organisatie is verantwoordelijk voor het continu monitoren en waar nodig verbeteren van de interne controlemaatregelen. De risico-eigenaren rapporteren ieder jaar door middel van de risicosheet het actuele risicoprofiel en de relevante issues aan de risicomanager. De risicomanager verzamelt periodiek de risicosheets en verspreidt eventuele geactualiseerde versies van de risicosheets aan het RMC. De risicomanager beoordeelt verder of wijzigingen in het inherente risicoprofiel aanleiding geven tot bijstelling van het risicomanagementbeleid. Ook stakeholders kunnen daar om verzoeken. Voor de beoordeling van de risico's zijn key risk indicators (KRI) gedefinieerd. Per risicocategorie zijn één of meerdere KRI's bepaald, inclusief toleranties en limieten. Deze KRI's worden per kwartaal of jaar gerapporteerd in het RMC.

Ieder jaar wordt door de riskmanager een jaarrapportage opgesteld inclusief een risk dashboard dat op de RvC-vergadering wordt besproken en toegelicht.

B.3.8 RISK APPETITE

Jaarlijks wordt een Own Risk and Solvency Assessment, hierna ORSA, uitgevoerd. Als onderdeel daarvan wordt de risicobereidheid (risk appetite) kwalitatief en kwantitatief beschreven. De uitkomsten van de in de ORSA gehanteerde scenario's worden vergeleken met de risicobereidheid. De interne solvabiliteitsnormen zijn onderdeel van de risicobereidheid en worden daardoor ook in de ORSA meegenomen.

De risk appetite wordt uitgewerkt in tactische risico's op het gebied van resultaat, solvabiliteit en liquiditeit. Per tactisch risico zijn een of meerdere KRI's gedefinieerd, met een limiet en tolerantiegrens. De KRI's worden elk kwartaal gerapporteerd. De rapportages over deze risico's moeten zorgdragen voor voldoende monitoring en beheersing of, indien noodzakelijk, ervoor zorgdragen dat er beheersmaatregelen kunnen worden genomen. Voor de beoordeling van de risicocategorieën wordt een aantal stress-scenario's doorgerekend.

B.3.9 OWN RISK AND SOLVENCY ASSESSMENT

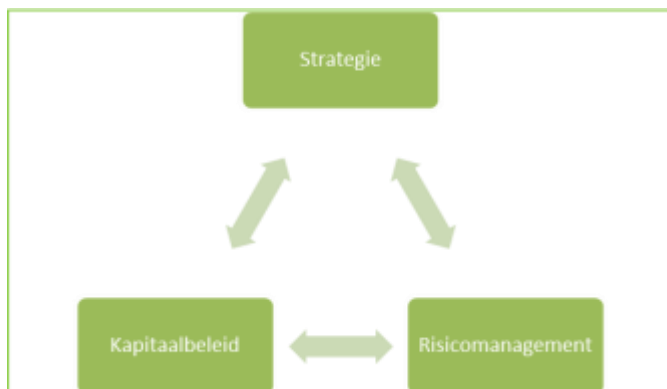
Het kapitaalbeleid van De Hoop is gebaseerd op de regelgeving op grond van de Europese richtlijn Solvency II (afdeling 4, onderafdeling I en II en afdeling 5) die vanaf 1 januari 2016 van kracht is geworden. Verder wordt rekening gehouden met de relevante bepalingen in de Wet op het financieel toezicht (Wft), artikel 3.17 en 3.97, en met het besluit prudentiële regels Wft, artikel 23.

De solvabiliteit wordt in hoogte, richting en volatiliteit door veel zaken beïnvloed. Het opstellen van kaders en normen gebeurt vanuit risicomanagement en is vormgegeven in het risicomanagementbeleid, in het bijzonder in de jaarlijks op te stellen risk appetite, de monitoring van risico's op basis van Key Risk Indicators (KRI's) en de uitvoering van de ORSA. De ORSA geeft inzicht in de ontwikkeling van de solvabiliteitspositie voor de komende 3-5 jaar. Op basis van scenarioanalyses wordt onder verantwoordelijkheid van het RMC inzicht in de ontwikkeling van de solvabiliteit gegeven.

Bij het bepalen van het vereiste kapitaal gaat De Hoop uit van de standaardformule. De ORSA licht toe waarom de standaardformule passend is voor het risicoprofiel van De Hoop.

Het ORSA-beleid is erop gericht inzicht te verkrijgen in de risico's die de onderneming loopt en op welke wijze voor deze risico's kapitaal wordt ingezet, hierbij rekening houdend met de te behalen doelstellingen. De ORSA ondersteunt de directie bij beslissingen op het gebied van de te voeren strategie, het beoordelen van de daarbij behorende inherente risico's, het nemen van risicomitigerende maatregelen en de inzet van het kapitaal van de onderneming.

De ORSA wordt minimaal jaarlijks uitgevoerd op basis van de samenhang en wisselwerking tussen kapitaalbeleid, strategische doelen en risicomanagement:

Er zijn in het ORSA-beleid triggerevents gedefinieerd die worden gemonitord door de Risicomanagementfunctie. Triggerevents kunnen ertoe leiden dat de ORSA op dat moment wordt uitgevoerd.

De uitkomsten van de ORSA worden goedgekeurd door de directie en vastgelegd in een rapportage die ook met de Raad van Commissarissen wordt afgestemd. De uitkomsten van de ORSA kunnen aanleiding zijn om aanpassingen te doen ten aanzien van de risk appetite, de risk exposure dan wel om maatregelen te treffen die de risico's afdoende mitigeren.

Naar zowel de interne als de externe normen is De Hoop in 2017 adequaat gekapitaliseerd. Uit de in 2017 opgestelde ORSA blijkt dat dit ook voor de komende jaren onder 'going concern'-aannames zo zal blijven.

B.4 INTERNE CONTROLES

B.4.1 DOEL EN OPZET

Het interne controlesysteem bevindt zich in de eerste lijn.

Doel van het interne controlesysteem is om met een redelijke mate van zekerheid de doelstellingen voor de hierna te noemen onderwerpen te bereiken:

- Betrouwbaarheid van de informatievoorziening;
- Efficiënte en effectieve bedrijfsprocessen;
- Bewaken activa (monitoren beleggingen en uitvoering beleggingsbeleid);
- Naleving van relevante wet- en regelgeving, beleidsrichtlijnen en procedures.

B.4.2 COMPLIANCEFUNCTIE

Compliance is binnen De Hoop gedefinieerd als de naleving van externe wet- en regelgeving en interne regelgeving, het werken volgens de normen en regels die De Hoop zelf heeft opgesteld en volgens de relevante maatschappelijke waarden en normen. De Compliancefunctie ziet hierop toe.

De Compliancefunctie rapporteert hiërarchisch aan de Algemeen Directeur. Indien noodzakelijk heeft de Compliancefunctie de mogelijkheid van een rechtstreekse rapportage aan de Raad van Commissarissen.

B.4.3 INTERNE CONTROLEMAATREGELEN

Om de doelstellingen van het controlesysteem te kunnen bereiken, zijn onder meer de volgende interne controlemaatregelen toegepast:

- Functiescheiding
- Bevoegdhedentoekenning
- 4-ogenprincipe
- Verbandscontroles
- Systeemcontroles

De organisatie onderkent de volgende teams:

- Acceptatie
- Offerte en mutaties
- Financiële zaken

Aan ieder team binnen de organisatie zijn door de directie bevoegdheden toegekend die benodigd zijn voor de uitvoering van de bijbehorende taak. De bevoegdheden zijn schriftelijk en in de benodigde interne en externe systemen vastgelegd. Binnen de geautomatiseerde systemen wordt geregistreerd wie welke actie heeft uitgevoerd.

B.4.4 INTERNE CONTROLE BINNEN HET ACCEPTATIEPROCES

B.4.4.1 MEDISCHE ACCEPTATIE

Het door de medisch adviseur uitgebrachte advies wordt getoetst aan interne richtlijnen en acceptatiecriteria. Bij overschrijding van een bepaald verzekerd bedrag wordt een advies gevraagd van een tweede medisch adviseur.

B.4.4.2 TECHNISCHE ACCEPTATIE

Bij de technische acceptatie worden de indemniteit, de moraliteit en aanwezigheid van mogelijke fraude getoetst. Bij het overschrijden van een bepaald verzekerd bedrag wordt de aanvraag aan de directie ter acceptatie voorgelegd.

Indien een aanvraag wordt afgewezen, wordt een afwijzingsbrief opgesteld. Indien de aanvraag wordt geaccepteerd, worden de relevante gegevens vastgelegd zodat een offerte kan worden opgemaakt.

B.4.5 INTERNE CONTROLES OFFERTE- EN MUTATIEVERWERKING

Op basis van de relevante gegevens, voortvloeiend uit de acceptatieprocedure, en de aangeleverde mutaties door de cedenten worden offertes opgemaakt en mutaties verwerkt in het geautomatiseerde systeem. Invoercontrole wordt deels uitgevoerd door systeemcontrole en deels door het 4-ogenprincipe.

Bij de uitvoering van het 4-ogenprincipe is er een functiescheiding tussen invoerder en controleur.

Verwerkingscontrole wordt maandelijks uitgevoerd door systeemcontroles en verbandscontroles.

B.4.6 INTERNE CONTROLES BINNEN DE FINANCIËLE AFDELING

B.4.6.1 FINANCIËLE ADMINISTRATIE

Binnen de financiële administratie worden mutaties verwerkt die vooraf geaccordeerd zijn door het team Offerte en mutaties en door de operationeel manager. Iedere mutatie wordt de dag na verwerking gecontroleerd. Er is een functiescheiding aanwezig tussen de invoer en de controle.

B.4.6.2 UITGAAND GELD

Door de directie zijn bevoegdheden toegekend voor het accorderen en verwerken van uitgaand geld.

De toegekende bevoegdheden zijn verwerkt in de betaalsystemen van de diverse banken. Bij de invoer van de bevoegdheden in de betaalsystemen wordt het 4-ogenprincipe gehanteerd.

In de betaalsystemen is een functiescheiding toegepast tussen invoer en controle.

In het betaalsysteem worden alleen maar geaccordeerde betaalopdrachten ingevoerd. Invoer van de betaalopdrachten geschiedt handmatig. Iedere ingevoerde mutatie wordt voor verwerking gecontroleerd. Niet geaccordeerde betaalopdrachten kunnen niet worden verwerkt in de betaalsystemen.

B.4.6.3 VERSLAGLEGGING

De kwartaal- en jaarrapportages ten behoeve van de directie en diverse toezichthouders worden opgesteld met behulp van de financiële administratie, externe stukken en een bestand waarin verbandscontroles zijn opgenomen. Op de conceptversie van de rapportages wordt het 4-ogenprincipe toegepast.

B.4.6.4 BELEGGINGEN

Het handelen in de beleggingen wordt alleen uitgevoerd op aangeven van de directie. Het opdrachtgeven voor het handelen aan de broker is uitbesteed aan de treasury manager van de Onderlinge 's-Gravenhage. De administratieve verwerking van het aan- en verkopen wordt uitgevoerd met een webapplicatie van de KAS BANK N.V. (Kasweb). Binnen deze webtool is een functiescheiding gemaakt tussen invoer en controle. Niet gecontroleerde (=geaccordeerde) opdrachten kunnen niet worden verwerkt in Kasweb.

B.5 INTERNE AUDITFUNCTIE

De Interne Auditfunctie is uitbesteed aan de Onderlinge 's-Gravenhage. Hiermee waarborgt De Hoop de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de interne auditor. De Interne Auditfunctie rapporteert functioneel aan de Raad van Commissarissen en rapporteert hiërarchisch aan de Algemeen Directeur van De Hoop. Indien noodzakelijk heeft de Interne Auditfunctie de mogelijkheid van een rechtstreekse rapportage aan de Raad van Commissarissen. De Interne Audit-dienstverlener heeft binnen De Hoop geen andere taken en verantwoordelijkheden, om zo het risico op tegenstrijdige belangen verder te verkleinen. De uitbesteding van de functie is vastgelegd in een servicedienstverleningscontract.

B.6 ACTUARIËLE FUNCTIE

De Actuariële functie ondersteunt de directie bij het opstellen en uitvoeren van het acceptatie- en herverzekeringsbeleid, coördineert het vaststellen van de technische voorzieningen en beoordeelt of toegepaste grondslagen adequaat zijn. Daarnaast levert de Actuariële functie een belangrijke bijdrage aan het risicomanagementproces, in het bijzonder bij de vaststelling van de kapitaalvereisten en het opstellen en uitvoeren van de ORSA.

De Actuariële functie rapporteert aan de directie. Indien noodzakelijk heeft de Actuariële functie de mogelijkheid van een rechtstreekse rapportage aan de Raad van Commissarissen.

Ieder jaar wordt er een Actuariële Functie Rapport opgesteld om een weergave te geven van de bevindingen en aanbevelingen van de actuariële functie. De werkzaamheden zijn vastgelegd in de relevante bepalingen in de regelgeving op grond van de Europese richtlijn Solvency II 2009/138/EG (artikel 48) en de gedelegeerde verordening ter aanvulling van de Richtlijn (artikel 272).

B.7 UITBESTEDING

Vanwege de omvang van de organisatie is uitbesteding een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering. Het uitbestedingsbeleid is vastgelegd in een beleidsdocument. In dit document wordt beschreven aan welke eisen uitbesteding dient te voldoen. Ook zijn in dit beleid criteria vastgelegd op basis waarvan uitbesteding plaatsvindt.

Bij de beslissing om tot uitbesteding over te gaan worden onder meer de volgende aspecten betrokken:

- Het kritisch karakter en het profiel van inherente risico's van de uit te besteden activiteit, dat wil zeggen de vraag of de activiteit essentieel is voor de bedrijfscontinuïteit of levensvatbaarheid van de verzekeraar.
- Het directe operationele effect van onderbrekingen en de daarmee gepaard gaande juridische risico's en reputatierisico's.
- Het effect dat een verstoring van de activiteit kan hebben op de verwachte inkomsten van de verzekeraar.
- Het effect dat een schending van vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van de gegevens kan hebben op de verzekeraar en haar polishouders.

Uitbesteding vindt plaats aan professionele externe partijen. Belangrijke processen waarbij gebruikge- maakt wordt van externe partijen betreffen de invulling van sleutelfuncties (Interne Audit en Compli- ance), HRM en ICT. Deze dienstverlening is uitbesteed aan de Onderlinge 's-Gravenhage.

Op het gebied van vermogensbeheer is er sprake van het in bewaring geven van de beleggingsporte- feuille aan de custodian, de KAS BANK N.V.

Periodiek vindt toetsing plaats op de naleving van de in overeenkomsten gemaakte afspraken.

B.8 OVERIGE INFORMATIE

Alle informatie met betrekking tot de inrichting van het governancestelsel is in voorgaande paragrafen toegelicht. Ter ondersteuning van de Actuariële - en de Risicomanagementfunctie is er met een extern bureau een overeenkomst gesloten.

De Hoop is van mening dat het governancestelsel passend en adequaat is ingericht voor de omvang en complexiteit van de organisatie.

C. RISICOPROFIEL

C.1 VERZEKERINGSTECHNISCHE RISICO'S

C.1.1 RISICOPROFIEL VAN DE VERZEKERINGSPORTEFEUILLE

De portefeuille van De Hoop bestaat uitsluitend uit facultatief geaccepteerde herverzekeringen, waarbij de producten zijn afgestemd op de individuele producten die de cedent aanbiedt. Dit zijn producten waaraan een positief overlijdensrisico verbonden is. Het gaat voornamelijk om tijdelijke risicoverzekeringen. Daarnaast worden in geringe mate gemengde verzekeringen en levenslange verzekeringen bij overlijden geaccepteerd. In het verleden zijn ook renteverzekeringen waaronder uitgestelde ouderdomspensioenen in combinatie met nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidsrenten facultatief geaccepteerd. Door wijzigingen in de wetgeving met betrekking tot medische keuringen worden deze producten nauwelijks meer aangevraagd. Het is echter nog wel een materieel onderdeel van de portefeuille.

De portefeuille is samengesteld uit medisch afwijkende risico's waardoor er sprake is van concentratie van verzekerden met bepaalde specifieke kenmerken, zoals bijvoorbeeld diabetes of hart- en vaatziekten. Deze specifieke kenmerken kunnen leiden tot een grotere exposure en expressie van risico's die nieuwe pandemieën of onverwacht falende therapieën met zich brengen en die in een normale verzekeringspopulatie geen of een geringere rol spelen.

Naast de specifieke medische kenmerken is er in de portefeuille sprake van een verschuiving naar kortlevenrisico met in het bijzonder financiering tegen eenjarige risicopremies. De financiering op basis van eenjarig risico brengt een extra kostenrisico met zich mee: de relatief lage premies leiden tot lagere kostenopslagen terwijl de daadwerkelijke kosten juist toenemen.

Onnatuurlijk verval: omdat een groot deel van de huidige productie vooral hypotheekproductie betreft waarbij verzekeringen tegen hogere premies dan gemiddeld worden gesloten, is ook het vervalrisico relatief hoog. Bij hypotheeken is de ervaring dat personen gemiddeld eens in de zeven jaar verhuizen. Daarna is niet altijd meer een overlijdensrisicoverzekering nodig. Ook kunnen personen zich gezonder voelen en een herbeoordeling aanvragen. Op basis van de herbeoordeling kan een verzekerde overgaan tot roeyement omdat hij/zij inmiddels tegen een andere premie geaccepteerd kan worden.

C.1.2 VERDELING NAAR VERZEKERINGSTECHNISCHE RISICO'S

Het verzekeringstechnisch risico manifesteert zich bij:

- Kort- en langlevenrisico: afwijkende ontwikkeling van de sterfte en arbeidsongeschiktheid ten opzichte van de tariefveronderstellingen;
- Catastroferisico: bij concentratie en samenhang (correlatie) van de verzekerde risico's;

- Kostenrisico: Het risico dat actuele of toekomstige (ontwikkelingen in) kosten onvoldoende gefinancierd kunnen worden op basis van de (toekomstige) premies, tarieven en/of andere activiteiten;
- Onnatuurlijk vervalrisico: het risico dat verzekeringen voortijdig worden beëindigd (eventueel onder uitkering van de afkoopwaarde) met als gevolg het wegvallen van winstgevendheid.

C.1.3 BEHEERSMAATREGELEN TEN BEHOEVE VAN VERZEKERINGSTECHNISCHE RISICO'S

- De Hoop heeft een herverzekeringsprogramma met diverse herverzekeraars om financiële risico's te beperken. Alle risico's boven het eigen behoud per verzekerd leven worden op evenredigheidsbasis herverzekerd.
- Er is een adequaat acceptatiebeleid.
- De tarifiering houdt rekening met de specifieke risico's en is prudent vastgesteld.
- Er wordt jaarlijks een analyse uitgevoerd naar de resultaten op 'aandoeningen'-niveau.
- De portefeuille kenmerkt zich door concentratie van specifieke gezondheidsrisico's. Falende therapieën, gebrek aan medicijnen of pandemieën kunnen echter niet voorkomen worden. Dergelijke gebeurtenissen kunnen een grote impact hebben, de kans dat zich dit voordoet wordt als zeer laag geschat. Er is voor dit risico geen beheersmaatregel genomen.
- Er is sprake van een stringente kostenbeheersing.

C.2 MARKTRISICO

Marktrisico kan worden omschreven als het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de financiële situatie als direct of indirect gevolg van schommelingen in het niveau en in de volatiliteit van de marktprijzen van activa, verplichtingen en financiële instrumenten.

Het marktrisico doet zich voor binnen de beleggingsportefeuille en de voorziening verplichtingen (renterisico). De beleggingsportefeuille van De Hoop bestaat uit aandelen, obligaties en vastgoed.

In het beleggingsbeleid worden kaders voor het beheer van de beleggingen aangegeven om de beschikbare middelen op een verantwoorde en bewuste manier in te zetten, om zo de ambities van de Maatschappij waar te maken. In het beleid zijn richtlijnen en limieten aangegeven voor de assetmix die mag bestaan uit aandelen, obligaties, covered bonds, onroerende zaken en liquide middelen. De aandelen en obligaties bestaan uit beursgenoteerde, goed verhandelbare stukken, waardoor het liquiditeitsrisico gering is. Er wordt niet belegd in derivaten.

Het 'prudent person'-beginsel

De beleggingsportefeuille bestaat uit beursgenoteerde aandelen, obligaties en onroerende zaken. De strategie is erop gericht om de portefeuille langdurig aan te houden, waarbij periodiek wordt geanalyseerd in hoeverre de portefeuille nog voldoet aan de gestelde doelen. Hierdoor is De Hoop in staat de risico's van de beleggingsportefeuille goed te onderkennen, meten, bewaken, beheer en beheersen. Er worden kwartaalrapportages gemaakt, waarbij ook de beoordeling van de algehele solvabiliteitsrisico's wordt uitgevoerd. Gezien de specifieke risico's van derivaten wordt hier bewust niet in belegd.

De portefeuille is op hoofdlijnen als volgt samengesteld:

Tabel 8: overzicht beleggingen

	31-12-2017	31-12-2016
Aandelen	46.247	47.508
Staatsobligaties	41.994	43.572
Bedrijfsobligatie	1.233	7.725
Vastgoed	5.200	4.555
Totaal	94.674	103.360

Het marktrisico wordt onderverdeeld in subcategorieën; deze worden hierna toegelicht.

C.2.1 AANDELENRISICO

Het grootste marktrisico wordt gelopen in de aandelenportefeuille. Koersdalingen zullen de aanwezige solvabiliteit negatief beïnvloeden. Het vereist kapitaal wordt echter ook lager waardoor de solvabiliteitsratio stijgt.

Om het aandelenrisico te beperken, wordt er vooral belegd in meer defensieve Nederlandse, Europese en Amerikaanse aandelen ('global players'), die ook een behoorlijk dividend uitkeren. Het koersrisico wordt niet gehedged door afgeleide instrumenten. Gezien het defensieve karakter van de aandelen en de solide solvabiliteitspositie wordt dit als een aanvaardbaar risico beschouwd. Periodiek worden er stresstesten uitgevoerd met als doel de solvabiliteitspositie te monitoren en zo nodig maatregelen te nemen.

C.2.2 RENTERISICO

Een onderdeel van het marktrisico is het rente- en matchingrisico dat zich kan voordoen bij het afdekken van de verplichtingen. Het renterisico doet zich voor bij marktwaardewaarderingen van de onderliggende portefeuilles, zoals de verplichtingen en de vastrentende waarden.

De verplichtingen zijn afgedekt door vastrentende waarden, voornamelijk hoogwaardige staatsobligaties, waarvan de looptijden niet volledig zijn afgestemd op de verplichtingen. Gegeven de mutatiegraad van de verplichtingen en de ruime solvabiliteit is dit acceptabel en beheersbaar. Het renterisico wordt ieder kwartaal gekwantificeerd. De uitkomsten laten zien dat het renterisico relatief laag is. Een maatstaf voor rentegevoeligheid is de duration. Uit onderstaande tabel blijkt dat de duration van zowel de beleggingen als de technische voorziening relatief laag is.

Tabel 9: duration

	2017	2016
Beleggingen	5,3	6,1
Best estimate-voorziening	11,1	10,0

C.2.3 VALUTARISICO

Binnen de aandelenportefeuille is sprake van een valutarisico. De afgelopen jaren is de aandelenportefeuille in vreemde valuta uitgebreid, waardoor het valutarisico is toegenomen. Onderzoek heeft aangetoond dat valutahedging op aandelenportefeuilles geen significante vermindering van het valutarisico tot gevolg heeft. Zolang het valutarisico zich alleen voordoet binnen de aandelenportefeuille zal het valutarisico niet worden afgedekt. Dit besluit wordt periodiek heroverwogen.

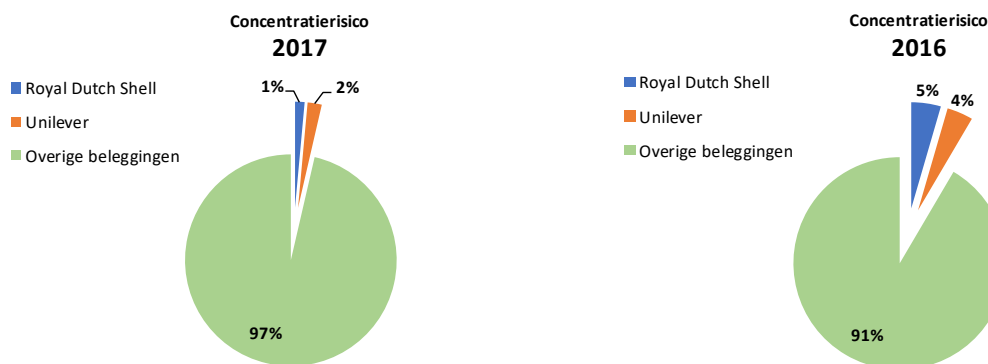
Tabel 10: Aandelen belegd in vreemde valuta

Valuta	2017	2016
Amerikaanse dollar	13.655	13.756
Britse pond	2.358	2.464
Japanse yen	836	393
Zweedse kroon	943	553
Zwitserse frank	2.194	1.970
Totaal	19.986	19.136
in % van de aandelenportefeuille	43,22%	40,28%

C.2.4 CONCENTRATIERISICO

Er is sprake van concentratierisico als er binnen de beleggingsportefeuille een te grote exposure is in bepaalde beleggingen. Binnen de beleggingsportefeuille was sprake van een licht verhoogd concentratierisico. In het verleden zijn er posities opgebouwd in Unilever en Royal Dutch Shell, die een steeds groter deel van de totale portefeuille innamen. Een aantal jaar geleden is besloten deze posities geleidelijk af te bouwen tot een gewenst niveau van maximaal 5% van de aandelenportefeuille. De totale exposure van deze aandelen bedraagt nu minder dan 3% van het totaal belegd vermogen exclusief liquide middelen. Naar de stand per einde 2017 is er geen fonds meer met een exposure groter dan 5% van de aandelenportefeuille.

Grafiek 1: Concentratierisico per ultimo 2017 en 2016

C.2.5 SPREADRISICO

Het spreadrisico doet zich voor in de obligatieportefeuille en kan worden gedefinieerd als het risico van mogelijke oninbaarheid van een lening of een afwaardering van de kredietstatus. Dit leidt tot een opslag op de risicovrije rentevoet. Onder de standaardformule van Solvency II hoeft voor Europese staatsobligaties geen extra kapitaal voor dit risico te worden aangehouden. De portefeuille van De Hoop bestaat grotendeels uit staatsobligaties waarvan een belangrijk deel belegd is in de Nederlandse staat.

Er is een klein deel belegd in Franse bedrijfsobligaties met een AAA-rating die bovendien gelieerd zijn aan de Franse overheid.

C.2.6 VASTGOEDRISICO

De vastgoedportefeuille, die grotendeels bestaat uit courant verhuurbare woningen, is een relatief klein deel van de totale beleggingsportefeuille. Het vastgoedrisico is hier van een gering materieel belang.

C.2.7 GEVOELIGHEIDSANALYSE MARKTRISICO'S

Door wijzigingen in de marktwaarde zal de solvabiliteit wijzigen. Onderstaande tabel geeft voor een aantal belangrijkste risicofactoren de invloed weer op het eigen vermogen en de solvabiliteit, volgens Solvency II, als de risicofactoren significante wijzigingen ondergaan.

Tabel 11: resultaat gevoeligheidsanalyses op eigen vermogen

Gevoeligheid voor schokken per 31 december 2017	Mutatie eigen vermogen ¹⁾	Mutatie vereiste solvabiliteit SII ²⁾	Mutatie SII-solvabiliteitsratio in % punten
Interestcurve geschokt met + 100 bp	924	-204	6%
Interestcurve geschokt met - 100 bp	-1.435	276	-9%
UFR aangepast tot 2,2%	-203	18	-1%
Aandelen geschokt met + 25%	8.671	4.743	-13%
Aandelen geschokt met - 25%	-8.671	-4.254	12%

¹⁾ Bij de mutatie van het eigen vermogen is de mutatie van de latente belastingvoorziening verwerkt.

²⁾ De invloed van de schokken is weergegeven in de mutatie van het eigen vermogen en op de solvabiliteitsratio.

C.3 TEGENPARTIJKREDIETRISICO

C.3.1 HERVERZEKERAARS

Bijna alle herverzekeringsmaatschappijen van De Hoop hebben voor de herverzekerde posten contractueel een depot gesteld bij De Hoop. Dit depot dient als zekerheid voor het geval een herverzekeringsmaatschappij niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. Met één van de herverzekeringsmaatschappijen, die ook cedent is, is contractueel vastgelegd dat de voorziening van de gecedeerde verzekeringen als zekerheid dient. Als de verplichting uit hoofde van herverzekering groter is dan de voorziening dient deze herverzekeringsmaatschappij voor het meerdere een extra zekerheid te stellen bij De Hoop. Naast de depotstellingen wordt jaarlijks op basis van kasstroomprojecties geanalyseerd of vorderingen zullen ontstaan op de herverzekeringsmaatschappijen. Uit deze analyse blijkt dat ook hier geen risico wordt gelopen. Het tegenpartij-kredietrisico op herverzekeraars wordt daardoor nihil verondersteld.

C.3.2 BUITENLANDSE CEDENTEN

Bij de buitenlandse cedenten stelt De Hoop een depot ter grootte van de voorziening verzekeringsverplichtingen. Dit depot dient tot zekerheid voor de cedent. Het risico op deze depotstelling is beperkt.

C.3.3 DEBITEURENRISICO

De Hoop heeft geen debiteurenverhouding met consumenten. Het debiteurenrisico in dit kader ligt bij de primaire verzekeringsmaatschappijen. De Hoop heeft met de cedenten een rekening-courantverhouding. Iedere maand wordt de rekening-courant opgemaakt en gecontroleerd. De afrekening van de rekening-courant vindt, behalve voor de buitenlandse cedenten, maandelijks plaats. Het debiteurenrisico is daardoor verwaarloosbaar.

C.3.4 BANKEN

De liquiditeiten bij banken zijn onderhevig aan tegenpartijrisico. De Hoop mitigeert dit risico door spreiding van de liquiditeitspositie bij banken met minimaal een A-rating.

C.4 LIQUIDITEITSRISICO

Het risico dat De Hoop niet de mogelijkheid heeft om de financiële middelen te verkrijgen om aan de verplichtingen uit hoofde van de bedrijfsvoering te voldoen, wordt maandelijks getoetst. De toetsing wordt uitgevoerd aan de hand van een liquiditeitsprognose over een periode van een jaar, waarbij een projectie wordt gemaakt van de te verwachten inkomsten en uitgaven, zowel voor de verzekeringsportefeuille als voor de overige lasten. Bij een tekort aan liquiditeiten heeft De Hoop zeer liquide beleggingen, die snel kunnen worden geliquideerd. Op grond hiervan is het liquiditeitsrisico nagenoeg nihil.

Met betrekking tot het liquiditeitsrisico is het van belang te vermelden hoe hoog de verwachte winst in de toekomstige premies is. Deze is berekend als het verschil tussen de reguliere technische voorzieningen en een berekening van de technische voorzieningen op basis van de veronderstelling dat de toekomstige premies niet meer worden ontvangen om een andere reden dan dat de verzekerde gebeurtenis zich heeft voorgedaan.

Tabel 12: de verwachte winst in toekomstige premies

	31-12-2017
verwachte winst in toekomstige premies	5.788

C.5 OPERATIONEEL RISICO

De Hoop streeft met haar administratieve organisatie, interne controles, rapportagelijnen en processen een betrouwbare en controleerbare administratieve verwerking na. Het 4-ogenprincipe en de procuratiebevoegdheden zijn essentiële elementen in dit stelsel van maatregelen.

De omvang van de Maatschappij maakt De Hoop extra kwetsbaar voor operationele risico's, vooral op het gebied van continuïteit van de werkzaamheden. Vitale processen worden gewaarborgd door de kennis van de werkzaamheden te spreiden over meerdere personen. Zo nodig kan worden teruggevallen op het uitbesteden van bepaalde werkzaamheden aan externe partijen.

Door uitbesteding van een aantal belangrijke functies wordt continuïteit gewaarborgd. De sleutelfuncties zijn deels uitbesteed. Voor de intern belegde sleutelfuncties is door samenwerking met een externe partner geborgd dat in geval van calamiteiten ook hier continuïteit gewaarborgd is. Verder is de ICT-organisatie en HRM uitbesteed, waarbij tevens gesteund wordt op het business continuity-management van de uitbestedingspartner.

C.6 OVERIGE INFORMATIE

C.6.1 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Er zijn geen niet uit de balans blijkenende verplichtingen.

C.6.2 RISICOMITIGERING

Op basis van een herverzekeringsprogramma past De Hoop risicolimitering toe op de verzekeringstechnische resultaten. Het herverzekeringsprogramma is vastgelegd in het herverzekeringsbeleid. Het programma kan als volgt worden samengevat:

- De Hoop heeft obligatoire herverzekeringsovereenkomsten gesloten met vijf herverzekeraars in binnen- en buitenland. Bij deze herverzekeraars kunnen ook facultatieve dekkingen worden aangevraagd.
- Het eigen behoud van De Hoop bedraagt € 120, de facultatieve grens bedraagt € 890.
- De herverzekerde bedragen worden, afhankelijk van de hoogte, opgedeeld naar 'lagen' zodat er spreiding over de verschillende herverzekeraars plaatsvindt.
- De herverzekeraars moeten minimaal een A⁻-rating hebben.
- Alle herverzekeraars, op één na, stellen een depot ter grootte van de voorziening bij De Hoop. Dit depot dient ter zekerheidstelling. De herverzekeraar die geen depot stelt, is tevens cedent. Met deze herverzekeraar is contractueel vastgelegd, dat zolang de gecedeerde voorziening hoger is dan de voorziening op basis van de herverzekering, er geen depot wordt gesteld. De gecedeerde voorziening dient als zekerheid.
- De herverzekering vindt op evenredigheidsbasis plaats boven het eigen behoud.

D. FINANCIËLE POSITIE OP SOLVENCY II-GRONDSLAGEN

D.1 SOLVENCY II-BALANS

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de Solvency II- en de BW2-balans weer.

Tabel 13: markt- en boekwaardebalans ultimo 2017

	BW2	Herwaardering	Herrubricering	Solvency II
Activa				
Belastinglatentie activa	0	835	361	1.196
Beleggingen				
Onroerende zaken	5.200			5.200
Aandelen	46.247			46.247
Obligaties	33.742	8.404	1.080	43.227
<i>Totaal beleggingen</i>	85.189	8.404	1.080	94.674
Vorderingen				
Depots bij cedenten	2.339			2.339
Vorderingen uit herverzekering	2.479			2.479
Overige vorderingen	690		-361	329
Aandeel herverzekeraars in technische voorziening	0	-1.415	6.697	5.282
<i>Totaal vorderingen</i>	5.508	-1.415	6.336	10.429
Overige activa				
Liquide middelen	10.966			10.966
Overige activa	1.080		-1.080	0
<i>Totaal overige activa</i>	12.046	0	-1.080	10.966
Totaal activa	102.743	7.824	6.697	117.265
Passiva				
Technische voorzieningen	29.071	1.925	6.697	37.693
Best estimate				34.681
Risk margin				3.012
Overige voorzieningen	8			8
Depots van herverzekeraars	3.984			3.984
Belastinglatentie passiva	5.146	2.107		7.253
Schulden uit herverzekering	2.457		0	2.457
Overige schulden	2.654	3.750		6.405
Totaal passiva	43.319	7.782	6.697	57.799
Activa minus passiva	59.424	42	0	59.466

D.2 WAARDERING VAN DE ACTIVA

De activa op de Solvency II-balans worden gewaardeerd op marktwaarde.

Aandelen en obligaties worden gewaardeerd op beurkoersen. Het vastgoed wordt gewaardeerd op basis van actuele waarde op balansdatum waarbij wordt uitgegaan van de marktwaarde in verhuurde staat.

De marktwaarde wordt gebaseerd op een jaarlijkse waardebepaling door een onafhankelijke externe deskundige.

De voorziening herverzekering wordt gewaardeerd op basis van verwachte kasstromen die contant worden gemaakt op de EIOPA-curve ultimo 2017.

Alle overige activa zijn nominale bedragen.

De activa kunnen worden onderverdeeld in:

- Actieve belastinglatentie
- Beleggingen
- Vorderingen
- Overige activa

Actieve belastinglatentie

Op de BW2-balans is de uitgestelde belastinglatentie (€ 361) gerubriceerd onder Overige vorderingen. Deze wordt op de Solvency II-balans geherrubriceerd onder Belastinglatentie.

Beleggingen

De beleggingen bestaan uit aandelen, vastgoed en obligaties. De obligaties zijn op de BW2-balans gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Het betreft hier beursgenoteerde staats- en bedrijfsobligaties. Voor de marktwaardewaardering op de Solvency II-balans zijn de beurskoersen gehanteerd zoals gepubliceerd door de KAS BANK N.V. en zijn de obligaties gewaardeerd inclusief lopende interest.

Vorderingen

Bij het opstellen van de Solvency II-balans moeten herverzekeringsverplichtingen als een vordering worden opgenomen. Daarnaast is de voorziening herverzekering gewaardeerd op marktwaarde, waarbij uitgegaan is van een modelmatige waardering op basis van best estimate-kasstromen die contant zijn gemaakt op de EIOPA-curve per ultimo 2017. De totale BW2-waarde van de herverzekeringsverplichtingen ad € 6.697 is geherrubriceerd en vervolgens gewaardeerd op een marktwaarde van € 5.282.

Overige activa

Op de BW2-balans is de lopende interest ad € 1.080 verantwoord onder overige activa.

Op de Solvency II-balans is dit bedrag verantwoord onder de waarde van de obligaties ad € 43.227.

D.3 WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Technische voorzieningen op BW2-grondslagen

De berekening is gebaseerd op actuariële uitgangspunten. Er zijn aannames gehanteerd op het gebied van sterfte, medisch risico en invaliditeit. Deze aannames zijn gedaan op het moment van het afsluiten van de verzekering en zijn van kracht, met uitzondering van ingegane lijfrenten, voor de gehele duur daarvan. De voorziening wordt post voor post berekend op nettobasis. Voor niet ingegane renten wordt de voorziening verhoogd met 1% kostenopslag. Er wordt rekening gehouden met een onverdiende premie en een verschuldigde rente.

Er wordt rekening gehouden met een administratiekostenreserve.

De voorziening herverzekering wordt op dezelfde wijze vastgesteld als de voorziening hoofdverzekering. Voor een van de herverzekeraars wordt geen administratiekostenreserve vastgesteld.

De voorziening is inclusief de voorziening voor nog niet gemelde overlijdensgevallen.

Technische voorzieningen op Solvency II-grondslagen

De marktwaardevoorziening is de som van de voorziening op basis van de best estimate en een risicomarge. Op basis van de best estimate-veronderstelling wordt een projectie gemaakt van alle verwachte toekomstige baten en lasten; deze worden gediscoteerd op basis van de door EIOPA gepubliceerde rentecurve exclusief een volatility adjustment.

In de best estimate-veronderstellingen wordt rekening gehouden met:

Verwachte sterfte: er wordt onderscheid gemaakt tussen kort- en langlevensrisico.

De beste schatting voor kortlevensrisico is gebaseerd op de sterftewaarnemingen uit de portefeuille. Per tariefsoort wordt jaarlijks de ervaringssterfte bepaald en vervolgens gemiddeld over een periode van twintig jaar.

Voor het langlevensrisico wordt er sinds ultimo 2017 gerekend op basis van de sterftetafel AG2010. Er is nog niet voor de nieuwste AG-tafel gekozen vanwege de volgende reden. Na invoering van de wet Medische keuringen in 2001 zijn er in de pensioenportefeuille geen nieuwe verzekeringen meer bijgekomen. Hierdoor is de gemiddelde leeftijd binnen deze groep hoog en loopt het aantal verzekeringen langzaam maar zeker af. Deze verzekeringen zijn destijds aangeboden op basis van een verhoogd medisch risico en kunnen leiden tot een ander sterftepatroon dan bij reguliere pensioenverzekeringen.

- Kosten: voor het toerekenen van de kosten wordt jaarlijks gekeken naar de totale bedrijfskosten waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen eerste kosten en doorlopende kosten. De doorlopende kosten worden toegerekend aan de voorziening, waarbij rekening wordt gehouden met een inflatie van 2%.
- Onnatuurlijk verval: Voor het onnatuurlijk verval (afkoop en royement) is onderzoek gedaan naar vervalcijfers van polissen die in afgelopen 15 jaar zijn afgesloten. Op deze wijze wordt een vervalcijfer per ingangsjaar van een verzekering vastgesteld. Na 15 jaar wordt het onnatuurlijk verval op het percentage van het 15^e jaar gesteld.
- Interest: op basis van de gepubliceerde rentecurve van EIOPA.
- Discretionaire winstdeling: de winstdeling van De Hoop wordt discretionair vastgesteld door de directie. De winstdeling is gebaseerd op het sterfte- en interestresultaat. Gezien de lage rentestand

wordt al enige jaren geen winst meer toegekend op basis van het interestresultaat. Van de winst op basis van het sterfteresultaat wordt jaarlijks, bij een voldoende technisch resultaat, 50% uitgekeerd aan de cedenten. Deze verwachte winst wordt eveneens contant gemaakt op basis van de EIOPA-curve ultimo 2017.

De risicomarge is bepaald door jaarlijks de cost-of-capital te berekenen over de aan te houden vereiste kapitalen voor het verzekeringstechnisch risico. De vereiste kapitalen worden jaarlijks geprojecteerd op basis van risk drivers die gerelateerd zijn aan het risico waarover ze worden berekend en worden dan contant gemaakt op dezelfde rentecurve als van de voorziening. De vereiste kapitalen in het eerste jaar zijn gebaseerd op de schokken uit het standaardmodel van Solvency II. De methodiek is gebaseerd op de beschrijving in de Gedelegeerde Verordening, artikel 37, waarbij conform artikel 58 een vereenvoudiging wordt toegepast. Van de aldus gevonden toekomstige kapitaaleisen is per jaar het diversificatie-effect berekend en vervolgens is een cost-of-capital van 6% verondersteld. Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de technische voorziening op de verschillende grondslagen.

Tabel 14: technische voorziening ultimo 2017

	BW2	Solvency II
Best estimate	-	34.681
Risicomarge	-	3.012
Technische voorziening	35.768	37.693

Onzekerheden in de technische voorziening

De technische voorziening wordt vastgesteld op basis van data, parameters en modellen. Er kunnen zich hier onzekerheden in voordoen. Om dit risico te beheersen worden de uitkomsten van de modellen voor de berekening van de best estimate-voorziening aangesloten met de balansvoorziening. De balansvoorziening wordt al geruime tijd vastgesteld op basis van dezelfde methoden en modellen en is tot en met 2015 onderdeel geweest van de audits van de accountant en de certificerend actuaris. Hierdoor is er een grote mate van betrouwbaarheid. Het risico van onzekerheid in de data is hiermee voldoende gemitigeerd. De overige onzekerheden doen zich voor binnen de modellen en de parameters. De betrouwbaarheid wordt geborgd door testen van de modellen en toepassing van het 4-ogenprincipe.

D.4 WAARDERING VAN ANDERE VERPLICHTINGEN

De voorziening voor belastingen betreft latent verschuldigde winstbelasting als gevolg van een tijdelijk verschil tussen de bedrijfseconomische en fiscale waardering van materiële vaste activa, alsmede de fiscale egalisatiereserve conform “Besluit winstbepaling en reserves verzekeraar 2001” berekend tegen 25%.

Verschillen in de waardering van de technische voorzieningen, beleggingen en andere activa zorgen voor een toename van de voorziening voor latente belastingverplichtingen zoals opgenomen op de Solvency II-balans. De overige verplichtingen zijn depots herverzekeraars en schulden. Deze bedragen zijn nominaal gewaardeerd.

D.5 OVERIGE MATERIËLE INFORMATIE

Er zijn geen andere zaken te melden met betrekking tot de Solvency II-waardering, waarvan de impact mogelijk materiële consequenties zouden kunnen hebben die hiervoor niet genoemd zijn.

E. KAPITAALBEHEER

E.1 HET KAPITAALBELEID

E.1.1 HOOFDLIJNEN VAN HET KAPITAALBELEID

Het kapitaalbeleid van De Hoop is erop gericht normen vast te stellen voor solvabiliteit, kaders aan te geven voor het uitkeren van dividend en discretionaire winstdeling en richtlijnen vast te stellen als de vastgestelde normen voor de interne solvabiliteit in negatieve zin worden overschreden.

De belangrijkste onderdelen van het kapitaalbeleid zijn:

- De interne solvabiliteitsnorm is vastgesteld op 200% van de vereiste solvabiliteit. Omdat de Maatschappij geen externe rating kent, is bij het vaststellen van de norm van 200% aansluiting gezocht bij de kredietbeoordelingen zoals vastgelegd in artikel 199 van de gedelegeerde verordening (EU) 2015/35 van 10 oktober 2014. Een onderneming met kredietkwaliteitscategorie 1 heeft dezelfde kans op wanbetaling (0,01%) als een onderneming met een solvabiliteitsratio van 196%. Dit is de laagste gehanteerde kans op wanbetaling voor (her)verzekeringsondernemingen zonder kredietbeoordeling. De Hoop streeft deze solvabiliteitsratio, afgerond naar 200%, na.
- Richtlijnen voor het al dan niet uitkeren van dividend aan de aandeelhouders.
- Richtlijnen voor het uitkeren van winst aan cedenten ter discretie van de directie.
- Managementmaatregelen voor het bijsturen van overschrijdingen.
- Het benoemen van triggerevents die de solvabiliteitsratio in negatieve zin sterk kunnen beïnvloeden waardoor het nemen van maatregelen of het uitvoeren van een ORSA noodzakelijk is.

E.1.2 BEHEER VAN HET EIGEN VERMOGEN

De Hoop gaat uit van een interne solvabiliteitsnorm van 200%. Om aan deze norm te blijven voldoen, is het van belang dat de Maatschappij voldoende winst genereert. Dit wordt onder meer bereikt door een stringente kostenbeheersing maar ook door voldoende inkomsten uit beleggingen en premies. Jaarlijks wordt een resultatenplanning geprognosticeerd en worden de werkelijke resultaten getoetst aan deze planning. Ook bij het vaststellen van het dividend en de discretionaire winstdeling worden de intern vereiste solvabiliteitsnormen in acht genomen.

E.2 DE SOLVABILITEIT VAN DE HOOP

De Hoop hanteert voor de vaststelling van de vereiste solvabiliteit de standaardformule.

Bij de invoering van Solvency II per 1 januari 2016 was het toegestaan om een aantal overgangsmatregelen toe te passen bij de vaststelling van het vereiste kapitaal. Er mocht voor de per 1 januari 2016 aanwezige aandelenportefeuille een lichtere schok worden toegepast. De Hoop is niet voornemens om de aandelenportefeuille sterk af te bouwen en heeft op basis van dit uitgangspunt besloten om geen overgangsmatregelen toe te passen voor het aandelenrisico. Daarnaast zal De Hoop, gezien het geringe renterisico, geen volatiliteitsaanpassing toepassen op de rentecurve om de best estimate-voorziening te bepalen.

Ook mag er rekening worden gehouden met het verliescompensatievermogen van de uitgestelde belastingen en de discretionaire winstdeling. De Hoop heeft besloten om het verliescompensatievermogen voor de uitgestelde belasting op nihil te veronderstellen. Dit besluit zal jaarlijks worden getoetst. Het verliescompensatievermogen van de discretionaire winstdeling is wel in mindering gebracht op de vereiste solvabiliteit.

Per ultimo 2017 bedraagt de aanwezige solvabiliteit ten opzichte van de vereiste solvabiliteit 244%. Ten opzichte van ultimo 2016 is de solvabiliteitsratio gedaald. De vereiste solvabiliteit is 4% (€ 931) hoger dan vorig jaar. Deze solvabiliteitsratio is pas definitief na beoordeling door DNB van de bij haar in te dienen Solvency II-rapportage.

Naast het vereiste kapitaal, de SCR, dient de onderneming ook een minimum vereist kapitaal, de MCR, vast te stellen. Dit kapitaal is de ondergrens voor het intrekken van de vergunning door de toezichthouder. De MCR is vastgesteld op basis van voorschriften zoals vastgelegd in de Gedelegeerde Verordening. Bij De Hoop betekent dit dat de MCR uitkomt op 25% van de SCR.

Onderstaande tabel geeft dit weer:

Tabel 15: solvabiliteit van ultimo 2016 naar ultimo 2017

		31-12-2017	31-12-2016
Eigen vermogen		59.466	60.892
SCR		24.397	23.466
MCR		6.099	5.867
SCR ratio		244%	259%
MCR ratio		975%	1.038%

E.3 DE ONTWIKKELING VAN DE SCR EN DE MCR

Tabel 16: vereiste solvabiliteit van ultimo 2016 naar ultimo 2017 (bedragen zijn inclusief winstdeling)

2017

Risico categorieën	sub categorieën	SCR waarde	Diversificatie binnen de sub categorieën	Totaal na diversificatie	Diversificatie binnen de risico categorieën	Totaal SCR 2017
Marktrisico	Rente	879	-3.941 (-15%)	22.219	-3.975 (-14%)	24.397
	Aandelen	18.912				
	Vastgoed	1.300				
	Spread	38				
	Valuta	4.997				
	Concentratie	34				
Tegenpartijrisico		1.592		1.592		
Verzekeringstechnisch risico	Kortlevenrisico	1.341	-1.765 (-29%)	4.339		
	Langlevensrisico	9				
	Afkooprisico	2.084				
	Kostenrisico	2.260				
	Catastroferisico	410				
Operationeel risico		222		222		
Belastingeffect		0		0		
Totaal		34.078		28.372		

2016

Risico categorieën	sub categorieën	SCR waarde	Diversificatie binnen de sub categorieën	Totaal na diversificatie	Diversificatie binnen de risico categorieën	Totaal SCR 2016
Marktrisico	Rente	860	-5.010 (-19%)	21.362	-3.824 (-14%)	23.466
	Aandelen	17.825				
	Vastgoed	1.139				
	Spread	570				
	Valuta	4.784				
	Concentratie	1.194				
Tegenpartijrisico		1.684		1.684		
Verzekeringstechnisch risico	Kortlevenrisico	1.516	-1.629 (-29%)	4.000		
	Langlevensrisico	16				
	Afkooprisico	1.225				
	Kostenrisico	2.463				
	Catastroferisico	410				
Operationeel risico		244		244		
Belastingeffect		0		0		
Totaal		33.930		27.290		

Bovenstaande tabel geeft de uitsplitsing weer van het vereiste kapitaal. Hieruit is ook de ontwikkeling over het jaar 2017 te volgen. De vereiste kapitalen zijn vastgesteld op basis van de standaardformule van Solvency II, waarbij geen vereenvoudigingen en geen overgangsmaatregelen zijn toegepast.

De belangrijkste conclusies uit de tabel zijn:

- Het totale vereiste kapitaal neemt met 4% toe (van 23.466 naar 24.397).
- Het marktrisico vormt het grootste aandeel in het vereist kapitaal.
- De toename van het marktrisico wordt veroorzaakt door een stijging van het aandelenrisico.
- Het verzekeringstechnisch risico neemt vooral toe door het afkooprisico.

Er hebben zich gedurende 2017 geen andere materiële wijzigingen in de vereiste en minimale solvabiliteit voorgedaan.

E.4 DE STRUCTUUR, HET BEDRAG EN DE KWALITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN

Tabel 17: overzicht beschikbaar eigen vermogen

Beschikbaar eigen vermogen Solvency II	2017	2016	ontwikkeling
Aandelenkapitaal	405	405	0%
Reconciliatiereserve	59.061	60.487	-2%
Beschikbaar	59.466	60.892	-2%

Het eigen vermogen bestaat geheel uit Tier 1-kapitaal, er is geen aanvullend eigen vermogen en er zijn geen hybride vermogensbestanddelen. Het totale kapitaal ad € 59.466 (€ 60.892 in 2016) komt in aanmerking voor de SCR en de MCR.

Gedurende de rapportageperiode (2017) is zowel de MCR als de SCR (ruimschoots) boven de vereiste niveaus gebleven.

E.5 OVERIGE GEGEVENS

Er zijn geen overige belangrijke aandachtspunten rondom het eigen vermogen en de kapitaalsvereisten.

BIJLAGE 1: OPENBAAR TE MAKEN STATEN

S.02.01.02 Balans		Waarde
jaar: 2017		Solvency II
Activa		
Immateriële activa	-	
Uitgestelde belastingvorderingen	1.196	
Materiële vaste activa voor eigen gebruik	-	
Beleggingen (niet zijnde activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten)	94.674	
5.200		
Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)	-	
Deelnemingen in verbonden ondernemingen, met inbegrip van participaties	-	
Aandelen	46.247	
Aandelen — beursgenoteerd	46.138	
Aandelen — niet-beursgenoteerd	109	
Obligaties	43.227	
Overheidsobligaties	41.994	
Bedrijfsobligaties	1.233	
Structured notes	-	
Door zekerheden gedekte effecten	-	
Instellingen voor collectieve belegging	-	
Derivaten	-	
Deposito's behalve kasequivalenten	-	
Overige beleggingen	-	
Activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten	-	
Leningen en hypotheke	-	
Voorschotten op verzekeringsovereenkomsten	-	
Aan particulieren verstrekte leningen en hypotheke	-	
Overige leningen en hypotheke	-	
Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit:	5.282	
Schade- en ziekteverzekering analoog aan levensverzekering	-	
Schadeverzekering met uitzondering van ziekteverzekering	-	
Ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering	-	
Levens- en ziekteverzekering analoog aan levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	5.282	
Ziekteverzekering analoog aan levensverzekering	-	
Levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	5.282	
Aan indexen of beleggingen gekoppelde levensverzekeringen	-	
Deposito's ten gunste van cedenten	2.339	
Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs	2.117	
Vorderingen uit hoofde van herverzekering	-	
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	690	
Eigen aandelen (rechtstreeks gehouden)	-	
Verschuldigde bedragen uit hoofde van eigenvermogensbestanddelen of opgevraagd maar niet-gestort beginkapitaal	-	
Geldmiddelen en kasequivalenten	10.966	
Overige, niet elders opgenomen activa	-	
Totaal activa	117.265	

S.02.01.02 Balans (vervolg)		Waarde
jaar: 2017		Solvency II
Verplichtingen		
Technische voorzieningen — schadeverzekering	-	
Technische voorzieningen — schadeverzekering (behalve ziekteverzekering)	-	
Technische voorzieningen als geheel berekend	-	
Beste schatting	-	
Risicomarge	-	
Technische voorzieningen — ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	-	
Technische voorzieningen als geheel berekend	-	
Beste schatting	-	
Risicomarge	-	
Technische voorzieningen — levensverzekering (behalve aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	37.693	
Technische voorzieningen — ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	-	
Technische voorzieningen als geheel berekend	-	
Beste schatting	-	
Risicomarge	-	
Technische voorzieningen — levensverzekering (behalve aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	37.693	
Technische voorzieningen als geheel berekend	-	
Beste schatting	34.681	
Risicomarge	3.012	
Technische voorzieningen — aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	-	
Technische voorzieningen als geheel berekend	-	
Beste schatting	-	
Risicomarge	-	
Voorwaardelijke verplichtingen	-	
Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen	8	
Pensioenuitkeringsverplichtingen	-	
Deposito's van herverzekeraars	3.984	
Uitgestelde belastingverplichtingen	7.253	
Derivaten	-	
Schulden aan kredietinstellingen	-	
Financiële verplichtingen anders dan schulden aan kredietinstellingen	-	
Schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs	706	
Schulden uit hoofde van herverzekering	1.751	
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	2.516	
Achtergestelde verplichtingen	-	
Achtergestelde verplichtingen anders dan in het kernvermogen	-	
Achtergestelde verplichtingen in het kernvermogen	-	
Overige, niet elders opgenomen verplichtingen	3.889	
Totaal verplichtingen	57.799	
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	59.466	

S.05.01.02 Premies, schaden en kosten per branche
jaar: 2017

	Branche: levensverzekeringsverplichtingen						Herverzekeringsverplichtingen in het levensverzekeringsbedrijf		Totaal
	Ziekte-verzekeringen	Verzekeringen met winstdeling	Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	Overige levensverzekeringen	Lijfrentes van schadeverzekerings-overeenkomsten en met betrekking tot ziekteverzekeringsverplichtingen	Lijfrentes van schadeverzekerings-overeenkomsten en met betrekking tot verzekeringsverplichtingen anders dan ziekteverzekeringsverplichtingen	Herverzekering in het ziekte-verzekerings-bedrijf	Herverzekering in het levens-verzekeringsbedrijf	
Geboekte premie-inkomsten									
Bruto	-	-	-	-	-	-	-	5.560	5.560
Aandeel van herverzekeraars	-	-	-	-	-	-	-	651	651
Netto	-	-	-	-	-	-	-	4.909	4.909
Verdiende premies									
Bruto	-	-	-	-	-	-	-	5.560	5.560
Aandeel van herverzekeraars	-	-	-	-	-	-	-	651	651
Netto	-	-	-	-	-	-	-	4.909	4.909
Schaden									
Bruto	-	-	-	-	-	-	-	5.269	5.269
Aandeel van herverzekeraars	-	-	-	-	-	-	-	2.364	2.364
Netto	-	-	-	-	-	-	-	2.905	2.905
Wijzigingen in overige technische voorzieningen									
Bruto	-	-	-	-	-	-	-	-2.171	-2.171
Aandeel van herverzekeraars	-	-	-	-	-	-	-	-282	-282
Netto	-	-	-	-	-	-	-	-1.889	-1.889
Kosten	-	-	-	-	-	-	-	1.767	1.767
Overige kosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal uitgaven	-	-	-	-	-	-	-	1.767	1.767

**S.05.02.01 Premies, schade en kosten per land
jaar: 2017**

	Nederland	Top 5 van alle landen (volgens bedrag aan geboekte premie-inkomsten)- levensverzekeringsverplichtingen					Totaal top 5 en land van herkomst
		België	Curaçao	Overig			
Geboekte premie-inkomsten							
Bruto	4.609	581	368	2	-	-	5.560
Aandeel van herverzekeraars	548	-	-	103	-	-	651
Netto	4.061	581	368	-101	-	-	4.909
Verdiende premies							
Bruto	4.609	581	368	2	-	-	5.560
Aandeel van herverzekeraars	548	-	-	103	-	-	651
Netto	4.061	581	368	-101	-	-	4.909
Schaden							
Bruto	373	2.649	345	1.902	-	-	5.269
Aandeel van herverzekeraars	1.006	-	-	1.358	-	-	2.364
Netto	-633	2.649	345	544	-	-	2.905
Wijzigingen in overige technische voorzieningen							
Bruto	-1.902	-25	-244	-0	-	-	-2.171
Aandeel van herverzekeraars	-298	-	-	17	-	-	-282
Netto	-1.604	-25	-244	-17	-	-	-1.889
Kosten	1.767	-	-	-	-	-	1.767
Overige kosten	-	-	-	-	-	-	-
Totaal uitgaven	1.767	-	-	-	-	-	1.767

S.12.01.02 Technische voorzieningen voor levens- en SLT-ziekteverzekering jaar: 2017															
	Verzekeringen met winstdeling	Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen		Overige levensverzekeringen			Lijfrentes van schadeverzekerings-overeenkomsten en met betrekking tot verzekeringsverplichtingen anders dan ziekteverzekeringsverplichtingen	Geaccepteerde herverzekering	Totaal (levensverzekering behalve ziekteverzekering, met inbegrip van aan beleggingen gekoppelde overeenkomsten)	Ziekteverzekering (directe verzekering)			Lijfrentes van schadeverzekerings-overeenkomsten en met betrekking tot ziekteverzekeringsverplichtingen	Herverzekering in het ziekteverzekeringsbedrijf (geaccepteerde herverzekering)	Totaal (ziekteverzekering analoog aan levensverzekering)
			Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties		Overeenkomsten zonder opties en garanties				Overeenkomsten met opties en garanties		Overeenkomsten zonder opties en garanties			
Technische voorzieningen als geheel berekend															
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling in verband met de technische voorzieningen als geheel berekend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Technische voorzieningen berekend als som van beste schatting en risicomarge															
Beste schatting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bruto beste schatting	34.681	-	-	-	-	-	-	-	-	34.681	-	-	-	-	-
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	5.282	-	-	-	-	-	-	-	-	5.282	-	-	-	-	-
Beste schatting minus bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald — totaal	29.398	-	-	-	-	-	-	-	-	29.398	-	-	-	-	-
Risicomarge	3.012	-	-	-	-	-	-	-	-	3.012	-	-	-	-	-
Bedrag van de overgangsmaatregel voor technische voorzieningen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Technische voorzieningen als geheel berekend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beste schatting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Risicomarge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Technische voorzieningen — totaal	37.693	-	-	-	-	-	-	-	-	37.693	-	-	-	-	-

S.23.01.01 Eigen vermogen
jaar: 2017

	Totaal	Tier1- onbeperkt	Tier1- beperkt	Tier 2	Tier 3
Kernvermogen vóór aftrek voor deelnemingen in andere financiële sectoren, zoals voorzien in artikel 68 van Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35					
Gewoon aandelenkapitaal (inclusief eigen aandelen)	405	405			
Agio verbonden aan gewoon aandelenkapitaal					
Beginkapitaal, bijdragen van leden of het daaraan gelijk te stellen kernvermogensbestanddeel voor onderlinge waarborgmaatschappijen of onderlinge verzekeringsmaatschappijen					
Achtergestelde rekeningen van leden van onderlinge waarborgmaatschappijen					
Surplusfondsen					
Preferente aandelen					
Agio verbonden aan preferente aandelen					
Reconciliatiereserve	59.061	59.061			
Achtergestelde verplichtingen					
Een bedrag gelijk aan de waarde van netto uitgestelde belastingvorderingen					
Overige door de toezichhoudende autoriteit als kernvermogen goedgekeurde eigenvermogensbestanddelen die hierboven niet worden vermeld					
Eigen vermogen in de jaarrekening dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II					
Eigen vermogen in de jaarrekening dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II					
Aftrekkingen					
Aftrekkingen voor deelnemingen in financiële en kredietinstellingen					
Totaal kernvermogen na aftrekkingen	59.466	59.466			
Aanvullend vermogen					
Niet-gestort en niet-opgevraagd gewoon aandelenkapitaal, op verzoek opvraagbaar					
Niet-gestort en niet-opgevraagd beginkapitaal, bijdragen van leden of het daaraan gelijk te stellen kernvermogensbestanddeel voor onderlinge waarborgmaatschappijen of onderlinge verzekeringsmaatschappijen, op verzoek opvraagbaar					
Niet-gestorte en niet-opgevraagde preferente aandelen, op verzoek opvraagbaar					
Een juridisch bindende verplichting om op verzoek in te schrijven op en te betalen voor achtergestelde verplichtingen					
Kredietbrieven en garanties zoals bedoeld in artikel 96, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG					
Kredietbrieven en garanties anders dan zoals bedoeld in artikel 96, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG					
Suppletiebijdragen van de leden zoals bedoeld in artikel 96, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn 2009/138/EG					
Suppletiebijdragen van de leden anders dan zoals bedoeld in artikel 96, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn 2009/138/EG					
Overig aanvullend vermogen					
Totaal aanvullend vermogen					
Beschikbaar en in aanmerking komend eigen vermogen					
Totaal beschikbaar eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	59.466	59.466			
Totaal beschikbaar eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	59.466	59.466			
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	59.466	59.466			
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	59.466	59.466			
Solvabiliteitskapitaalvereiste	24.397				
Minimumkapitaalvereiste	6.099				
Verhouding tussen in aanmerking komend eigen vermogen en het solvabiliteitskapitaalvereiste	244%				
Verhouding tussen in aanmerking komend eigen vermogen en het minimumkapitaalvereiste	975%				
	Totaal				
Reconciliatiereserve					
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	59.466				
Eigen aandelen (rechtstreeks of middellijk gehouden)	-				
Te verwachten dividenden, uitkeringen en kosten	-				
Overige kernvermogensbestanddelen	405				
Correctie voor beperkte eigenvermogensbestanddelen ten aanzien van matchingopslagportefeuilles en afgezonderde fondsen	-				
Reconciliatiereserve	59.061				
Verwachte winst	-				
De in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP) — Levensverzekeringsbedrijf	5.788				
De in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP) — Schadeverzekeringsbedrijf	-				
Totaal in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP)	5.788				

S.25.01.01 Standaardformule voor het solvabiliteitskapitaalvereiste voor ondernemingen
jaar: 2017

	Bruto solvabiliteitskapi- taalvereiste
Marktrisico	22.145
Tegenpartijkredietrisico	1.592
Levensverzekeringstechnisch risico	5.548
Ziekteverzekeringstechnisch risico	-
Schadeverzekeringstechnisch risico	-
Diversificatie	-4.644
Risico immateriële activa	-
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	24.641
Berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	
Operationeel risico	222
Verliescompensatievermogen van technische voorzieningen	-467
Verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen	-
Kapitaalvereiste voor ondernemingen met werkzaamheden in overeenstemming met artikel 4 van Richtlijn 2003/41/EG	-
Solvabiliteitskapitaalvereiste exclusief kapitaalopslagfactor	24.397
Reeds vastgestelde kapitaalopslagfactoren	
Solvabiliteitskapitaalvereiste	24.397
Overige informatie over solvabiliteitskapitaalvereiste	
Kapitaalvereiste voor ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd	-
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor resterend deel	-
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor afgezonderde fondsen	-
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor matchingopslagportefeuilles	-
Diversificatie-effecten als gevolg van RFF nSCR-aggregatie ten behoeve van artikel 304	-

S.28.01.01 Minimumkapitaalvereiste jaar: 2017		
Lineaire-formulecomponent voor levensverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen	Waarde	
MCR _L Resultaat	917	
	Netto (exclusief herverzekering/SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief herverzekering/SPV) totaal risicobedrag
Verplichtingen met winstdeling — gegarandeerde uitkeringen	23.094	
Verplichtingen met winstdeling — toekomstige discretionaire uitkeringen	6.304	
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verplichtingen	-	
Overige levens- en schadeverzekerings- en herverzekeringsverplichtingen	-	
Totaal risicobedrag voor alle levensverzekerings- en herverzekeringsverplichtingen		557.998
Berekening van het algehele minimumkapitaalvereiste	Waarde	
Lineair minimumkapitaalvereiste	917	
Solvabiliteitskapitaalvereiste	24.397	
Bovengrens minimumkapitaalvereiste	10.979	
Ondergrens minimumkapitaalvereiste	6.099	
Gecombineerd minimumkapitaalvereiste	6.099	
Absolute ondergrens van het minimumkapitaalvereiste	3.600	
Minimumkapitaalvereiste	6.099	

